

Programstyrets
midtveisrapport 2011
– august 2015

Program
Samfunnsutviklingens kulturelle forutsetninger – SAMKUL

**Programstyrets
midtveisrapport 2011
– august 2015**

Samfunnsutviklingens kulturelle forutsetninger - SAMKUL

© Norges forskningsråd 2015

Norges forskningsråd
Postboks 564
1327 Lysaker
Telefon: 22 03 70 00
Telefaks: 22 03 70 01
post@forskningsradet.no
www.forskningsradet.no/

Publikasjonen kan bestilles via internett:
www.forskningsradet.no/publikasjoner

eller grønt nummer telefaks: 800 83 001

Grafisk design omslag: Design etc
Trykk: 07Gruppen/Forskningsrådet
Opplag: 150

Oslo, september 2015

ISBN 978-82-12-978-82-12-03445-7 (trykksak)
ISBN 978-82-12-978-82-12-03446-4 (pdf)

Forord

I oktober 2010 godkjente Divisjon for vitenskap i Forskningsrådet det faglige grunnlaget for programmet Samfunnsutviklingens kulturelle forutsetninger (SAMKUL). Et planutvalg utarbeidet en programplan som ble godkjent av divisjonsstyret i juni 2011. Et hovedmål for programmet er å "bidra med forskningsbasert kunnskap om de kulturelle forutsetningene for dagens samfunnsformasjon og den videre samfunnsutviklingen. Forskingen skal bidra til å styrke og utvide kunnskapsbasen for å stå bedre rustet til å møte dagens og morgendagens store samfunnsutfordringer". Programperioden skulle vare fra 2011 til 2020.

I tråd med retningslinjene for programmer har SAMKULs programstyre utarbeidet denne midtveisrapporten, i første rekke til Divisjonsstyret for vitenskap, programmets oppdragsgiver. Midtveisrapporten inkluderer foruten en omtale av aktivitetene så langt og en analyse av prosjektporteføljen, også en vurdering av disse og av programplanens perspektiver, faglige prioriteringer, sentrale begreper og strategiske føringer. Rapporten avsluttes med programstyrets anbefalinger for SAMKULs innretning for den siste fasen av programperioden. Rapporten er rettet til Forskningsrådet, det nye programstyret fra 2016 av, finansierende departementer og andre interessenter.

Tidlig i 2013 startet de første forskningsprosjektene opp, og i inneværende år nærmer noen av disse seg en slutt. Mange vitenskapelige publikasjoner kommer gjerne et år eller to etter endt prosjektperiode. Det gjør at mange forskningsresultater ikke foreligger ennå. Følgelig har programstyret i hovedsak vurdert programmets resultater på grunnlag av analyser av prosjektporteføljen, i lys av programplanen og andre plan- og saksdokumenter.

Programstyret takker prosjektledere, forskere og stipendiater som så langt har bidratt til forskning og formidling i programmet. Det nedlegges et stort arbeid på et område av stor betydning for samfunnet. Programmet har vært finansiert Kunnskapsdepartementet, Kultur og Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Nærmere informasjon om programmet finnes på programmets hjemmeside: www.forskningsradet.no/samkul

Oslo, september 2015
Dag Elgesem
Programstyreleder

Innhold

Forord	3
Sammendrag	7
Programstyrets anbefalinger	8
Om midtveisrapporten	8
Kapittel 1: Bakgrunn og sentral programinformasjon	10
1.1 Formål med midtveisrapporten	10
1.2 SAMKULs bakgrunn og mål	10
1.2.1 Forskningsrådets hovedstrategi	10
1.2.2 Fra innsatsområde til forskningsprogram	11
1.2.3 Overordnede mål og forskningstemaer – programplanen	11
1.2.4 Programstyre og administrasjon	13
Kapittel 2 SAMKUL: Aktiviteter og portefølje	15
2.1. Finansiering og forbruk	15
<i>Tabell 1. Hovedtall over SAMKULs forbruk og inntekter</i>	15
2.2. Programstyrets virksomhet	16
2.2.1 Utlysninger og prosjektutvelgelse	16
2.2.2 Annen bruk av forskningsmidler	18
<i>Tabell 2. SAMKUL-utlysningene oppsummert</i>	18
2.2.3 Styrke kulturdimensjonen i forskningen	19
2.3. Analyse av SAMKULs prosjektportefølje	20
2.3.1 Hovedfunn i porteføljeanalysen	20
2.3.2 Hva forskes det på?	21
<i>Tabell 3. SAMKUL-prosjektenes hovedtema</i>	21
<i>Tabell 4. SAMKUL-prosjektenes sekundærtemaer</i>	21
2.3.3 Hvilke samfunnsutfordringer tas opp?	22
2.3.4 Fagdisipliner og tverrfaglighet: Humaniora – og mange andre	23
<i>Tabell 5. Primær fagdisiplin i SAMKUL-prosjektene</i>	23
2.3.5 Nåløyet SAMKUL	25
<i>Tabell 7. Søknader og andel innvilgede</i>	25
2.3.6 Institusjonsfordeling: Hvem har fått midler?	25
<i>Tabell 8. Forskningsmidler og -prosjekter pr. institusjon</i>	25
<i>Tabell 9. Nettverksmidler og -prosjekter pr. institusjon</i>	26
2.3.7 Hvem søker SAMKUL? Institusjoner og fagmiljøer	26
<i>Tabell 10. SAMKUL-søknader om forskningsmidler pr. inst., andel innvilgede</i>	27
<i>Tabell 11. KULVER-søknader om forskningsmidler pr. inst., andel innvilgede</i>	27

<i>Tabell 12. FRIHUMSAM-søknader om forskningsmidler pr. inst., andel innvilgede</i>	28
<i>Tabell 13. Hvilke fagmiljøer søker SAMKUL</i>	29
2.3.8 Hvor "SAMKULsk" er porteføljen?	29
2.3.9 God rekruttering	30
<i>Tabell 14. Oversikt over stipendiater i SAMKUL-prosjektene</i>	30
2.3.10 Utstrakt internasjonalt samarbeid	30
2.3.11 Kjønnsperspektiver og likestilling mellom kjønn	31
<i>Tabell 15. Kjønnsbalanse i SAMKUL-prosjektene</i>	31
2.3.12 Publikasjoner og resultater – høye tall så langt	32
<i>Tabell 16. Publisering og formidling i SAMKUL-prosjektene</i>	32
2.4 Programmets utadrettete virksomhet, møteplasser o.l.	33
<i>Tabell 17. SAMKUL-konferanser 2012 - 2015</i>	33
2.5 Forskningsrådets bevilgninger til humaniora og kulturforskning	34
2.5.1 Økt innsats på kulturforskningsfeltet	34
<i>Tabell 18. Forskningsrådets innsats på kulturområdet</i>	35
2.5.2 Humaniora og samfunnsvitenskap i Forskningsrådet (2013)	35
<i>Tabell 19. Forskningsrådets bevilgninger til fagområdene</i>	35
Kapittel 3: Programstyrets oppsummeringer og vurderinger	37
3.1. Forskningspolitisk kontekst: Fra program til satsingsområde?	37
3.2. Om programplanen som grunnlag for styrets arbeid	38
3.3. Utlysningene og porteføljen	40
3.3.1. Utlysningene	40
3.3.2 Porteføljen	40
3.4 Programmets betydning	41
3.4.1 Responsen i miljøene	41
3.4.2 Formidling og kontakt med berørte parter	42
3.4.3 Hvilke politikkområder er SAMKUL-prosjektene relevant for?	42
3.4.4 Resultater så langt	46
Kapittel 4: Programstyrets anbefalinger for SAMKUL fase II	47
4.1 Programplan og utlysninger	47
4.2 Innsatsområdet og nye arenaer for kulturforskning	48
4.3 Forholdet til overordnede forskningspolitiske strategier	49
Tabeller	51

Sammendrag

Oppgavene til SAMKUL er å utvikle forskning om de kulturelle forutsetningene for samfunnsutviklingen. Slik kunnskap er nødvendig for en bred forståelse av viktige samfunnsutfordringer. Programmet skal gjøre dette ved å støtte kulturforskning som går utenfor tradisjonelle gjenstandsområder, er tverr- og flerfaglig, og som driver aktiv formidling til berørte samfunnsinteresser. En langsiktig oppgave for SAMKUL er å bygge kompetanse og utvikle forskning hvor kulturperspektivene er sentrale innenfor de nasjonalt prioriterte forskningsområdene.¹

SAMKUL har hatt to utlysninger av midler til forskningsprosjekter. Programmet har mottatt mange og gode søknader, og programmets portefølje holder svært høy kvalitet. Det har bare vært rom for å innvilge støtte til ti prosent av søknadene om forskningsmidler, og et stort antall svært gode og relevante prosjekter nådde ikke opp. Dette indikerer at det er stort potensial for forskning av høy relevans i miljøene, og at det er stor kapasitet for å bidra med SAMKUL-relevant forskning også fremover.

Programstyret er fornøyd med responsen fra miljøene, og ikke minst har programmet hatt god søkning fra humaniora-miljøene ved universitetene. Et flertall av prosjektene ledes av forskere i disse miljøene. Programmets portefølje har god faglig og tematisk bredde, og omfatter prosjekter innenfor alle programplanens syv prioriterte områder. Prosjektene i SAMKUL adresserer viktige samfunnsutfordringer, studerer nye gjenstandsområder og har høy grad av tverrfaglighet.

Rekruttering ble vektlagt i utlysningene om forskningsmidler, hvor det også ble åpnet for søknader om personlige postdoktorstipend. Miljøene har respondert godt på dette, og programmet finansierer 30 aktive stipendiater og postdoktorer.

Programmet har i to omganger utlyst midler til å utvikle forskernettverk. I den andre utlysningen var det et krav at nettverkene skulle være radikalt tverrfaglige. Tildelingene av nettverksmidler har bidratt til etablering av nye og spennende samarbeidskonstellasjoner, som i sin tur bør kunne danne grunnlag for tverrfaglige prosjekter og søknader også til andre programmer.

Utadrettet virksomhet er en viktig ambisjon for programmet. I tillegg til krav om formidling som del av prosjektenes ordinære virksomhet, har programstyret satt av særskilte midler til støtte for formidlingsaktiviteter. Dette har resultert i flere større og innovative formidlingstiltak. Programstyret har også selv arrangert årlige, åpne konferanser om temaer knyttet til SAMKULs agenda.

¹ Energi og miljø, mat, hav, helse og velferd, IKT, bioteknologi og materialteknologi.

Programstyret og administrasjonen har vært i aktiv og god dialog med andre programmer i Forskningsrådet om hvordan forskning om kulturdimensjonene i samfunnsutfordringene i større grad kan integreres i disse programmene. SAMKUL har allerede deltatt i en felles utlysning med andre programmer. Programstyret mener dette er en god modell for å bringe forskning om kulturelle forutsetninger inn som del av forskningen om samfunnsutfordringer, og at dette bør utvikles videre.

Programstyrets anbefalinger

Programstyrets vurdering er at SAMKUL gjennom den forskningsaktiviteten som er iverksatt har kommet godt i gang med å realisere programmets målsettinger. En klar anbefaling er at programmets hovedinnretning på forskning om de kulturelle forutsetningene for samfunnsutviklingen videreføres.

Porteføljeanalysen viser at det er mindre innsats på noen av de prioriterte områdene enn andre. I lys av oppgaven om å bidra til å utvikle forskning og kompetanse innenfor de nasjonale innsatsområdene, anbefaler programstyret derfor at forskning om de kulturelle forutsetningene for utviklingen innenfor programplanens områder teknologi, natur og økonomi, etterspørres tydeligere i neste fase av programmet. En slik dreining kan gi viktige bidrag fra kulturforskere til sentrale samfunnsområder med store utfordringer, som medisin og helse, velferdssamfunnets bærekraft, energi, klima og miljø, byplanlegging og nye teknologier.

Hensynet til forskningens eksterne – samfunnsmessige – relevans er sentralt i SAMKUL, og programmet bør fortsatt bidra til at det utvikles tverrfaglig samarbeid der dette styrker kvaliteten og den eksterne relevansen av prosjektene.

Forskning om de kulturelle forutsetningene bør i langt større grad integreres i de store programmene. Det bør derfor også framover være en viktig strategisk oppgave for SAMKUL-programmet til å bidra til at etterspørselen etter humaniora (særlig) og samfunnsvitenskap i store programmer øker, og bidrar til andre bestrebelser for å styrke kulturdimensjonen i forskningen. Samfinansiering med andre (store) programmer om utlysninger på konkrete temaområder bør vurderes der det kan bidra til at forskning om kulturelle forutsetninger blir reelt integrert i andre faglige kontekster.

SAMKULs prosjektportefølje er relevant for en rekke politikk- og forvaltningsområder, og programstyret anbefaler å styrke målrettet formidlingsinnsats mot sektordepartementer, både for å styrke mulighetene for økt finansiering av SAMKUL-relevant forskning, og for å øke mulighetene for at forskningen blir kjent og tatt i bruk av politikktvilkere, i forvaltningen og i sivilsamfunnet.

Om midtveisrapporten

Det er programstyrets håp at denne midtveisoppsummeringen, foretatt etter snaue fire års SAMKUL-virksomhet, også blir lest av andre enn den sentrale mottakeren, Divisjonsstyret for vitenskap i Forskningsrådet. Rapporten omhandler et program som har til rådighet nær 400 mill. kr over en tiårs periode. Den gir først og fremst en kontekst for

arbeidet med en revidert programplan for SAMKUL for årene 2016 til 2020, men den kan også gi viktige innspill til offentlige debatter om norsk kulturforskning og humanioras samfunnsrolle.

Midtveisrapporten tar utgangspunkt i bakgrunnen for SAMKUL og de store ambisjonene som ble programmet til del (kapittel 1), mens det gis en utførlig beskrivelse og analyse av aktiviteter og prosjektportefølje i kapittel 2. Programstyret gir sin vurdering av programplanens sentrale begreper og programmets resultater så langt i kapittel 3. I kapittel 4 gir programstyret sine anbefalinger til Divisjonsstyret og til kommende SAMKUL-styre om retningen for programmet fra 2016 og framover.

Kapittel 1: Bakgrunn og sentral programinformasjon

1.1 Formål med midtveisrapporten

SAMKUL-programmet – Samfunnsutviklingens kulturelle forutsetninger – startet i 2011 og skulle i første omgang vare i ti år. Programstyret er oppnevnt ut 2015 og vil med denne rapporten oppsummere og vurdere programmets aktiviteter og resultater etter snaut halvgått løp. Avslutningsvis gir programstyret sine anbefalinger for SAMKULs profil og innretning for perioden 2016 og framover.

Målgrupper for midtveisrapporten

Midtveisoppsummeringen har flere målgrupper, både innen- og utenfor Forskningsrådet. Først og fremst vil rapporten i september 2015 bli lagt fram for programstyrets oppdragsgiver i Forskningsrådet, Divisjonsstyret for vitenskap. Blant annet på bakgrunn av midtveisoppsummeringen vil Divisjonsstyret gi overordnede føringer for SAMKULs fase II. Dernest vil et planutvalg, som skal utarbeide en revidert programplan for perioden 2016-2020, være en viktig målgruppe. I tillegg er det programstyrets oppfatning at midtveisoppsummeringen vil være nyttig for Forskningsrådet generelt – herunder Hovedstyret. SAMKUL sprang jo ut av Forskningsrådets hovedstrategi fra 2009, hvor "Samfunnsutviklingens kulturelle forutsetninger" var ført opp som et hovedinnsatsområde.

Programstyret håper at rapporten vil bidra til en forskningspolitisk debatt om kulturforskning også utenfor Forskningsrådet – om tverrfaglig forskning for å møte samfunnsutfordringer, om begreper som nytte og relevans og om humanioras plass i et utfordringsdrevet forskningspolitisk landskap. Programstyret engasjerte vinteren 2015 idéhistorikeren Vidar Enebak til å skrive et kritisk utenfra-blikk på SAMKUL. Han har hatt tilgang til alle relevante data og har ikke hatt noen føringer på innhold eller annen innretning. Enebakks rapport kommer i midten av september 2015, og de to dokumentene vil sammen kunne bidra til en debatt om kulturfagenes samfunnsrolle.

1.2 SAMKULs bakgrunn og mål

1.2.1 Forskningsrådets hovedstrategi

I en tale til den felles avslutnings- og oppstartkonferansen for programmene Kulturforskning og Kulturell verdsetting våren 2008, varslet Forskningsrådets adm. direktør en satsing på "samfunnsutviklingens kulturelle forutsetninger". Dette var første gang begrepet ble brukt i Forskningsrådssammenheng. Noe seinere pekte Forskningsrådets nye hovedstrategi, *I front for forskningen* (2009-12) på at det "er nødvendig med en koordinert humanistisk og samfunnsvitenskapelig innsats rettet mot samfunnsutviklingens kulturelle forutsetninger, for å utfylle de mer instrumentelt orienterte hovedinnsatsområdene". Forskningsrådet ønsket å "gjøre [kulturelle

forutsetninger] til et nytt nasjonalt hovedinnsatsområde". Dette ble også meldt i Forskningsrådets innspill til Forskningsmeldingen fra 2009. Tanken var at i humaniora og samfunnsvitenskap var det et uutnyttet potensial som kunne bidra med innsikt, perspektiver og ny forskningsbasert kunnskap i møtet med store samfunnsutfordringer.

Humanioras synlighet og relevans – debatt i tiden

Disse tankene oppsto ikke i et vakuum. I 2008 utga Forskningsrådet [Humanistisk forskning. Nasjonal strategi](#). Den tok opp hvordan humanistisk forskning kunne anvendes og synliggjøres, fagområdets relevans og hvordan utnytte humanistisk innsikt på viktige samfunnsområder. Strategien avfødte debatt i mange humanistiske fagmiljøer, særlig dette med samfunnsrelevans. Strategien ble kritisert for å være for instrumentell og for å fremme et syn på humaniora som hjelpevitenskap for tyngre fag og forskningsområder.

I 2009 var Forskningsrådets store forskningsprogrammer på viktige nasjonale prioriteringsområder nylig blitt evaluert (*SATS på forandring*, 2009). Evalueringen viste blant annet at det var svært lite samfunnsvitenskapelig forskning i Store programmer, og enda mindre humanistisk forskning. Rapporten kom med klare anbefalinger om å styrke disse fagområdene i nye generasjoner Store programmer.

Lanseringen av SAMKUL var med andre ord en del av en større debatt rundt humaniora. Hensikten med SAMKUL var at særlig humanistisk orientert forskning skulle bidra mer i forskning på samfunnsutfordringer.

1.2.2 Fra innsatsområde til forskningsprogram

I 2009 begynte Forskningsrådets administrasjon å konkretisere hva man skulle legge i "samfunnsutviklingens kulturelle forutsetninger", og hvordan en slik satsing kunne operasjonaliseres. For å avgrense, synliggjøre og for å kunne agere strategisk, gikk arbeidet i retning av et forskningsprogram med samme navn, SAMKUL. Programmet skulle være det "operative elementet" i arbeidet med innsatsområdet.

I arbeidet ble en rekke fagpersoner konsultert. Forskningsrådet arrangerte i juni 2010 et innspillseminar med tre inviterede forskere, samt representanter fra Kunnskaps- og Kulturdepartementene. Dette var til stor nytte i utformingen av et grunnlagsdokument for et SAMKUL-program. På denne bakgrunn oppnevnte Divisjonsstyret vinteren 2010/2011 et planutvalg med sju forskere. Disse laget så [programplanen](#) for SAMKUL-programmet, som Divisjonsstyret vedtok i juni 2011. Programplanen vektla strategiske oppgaver og beskrev hvordan kulturfagenes bidrag til forskning om store samfunnsutfordringer kunne styrkes.

1.2.3 Overordnede mål og forskningstemaer – programplanen

Programplanen sier at "SAMKUL skal bidra med forskningsbasert kunnskap av høy kvalitet om de kulturelle forutsetningene for dagens samfunnsformasjon og den videre samfunnsutviklingen". Forskningen skal altså bidra til å styrke og utvide samfunnets kunnskapsbase for å stå bedre rustet til å møte dagens og morgendagens store samfunnsutfordringer. Av delmålene nevnes "at programmet vil stimulere til og utvikle

- forskning som utvider sine tradisjonelle gjenstandsområder
- forskning som anlegger nye perspektiver, både når det gjelder tverr- og flerfaglighet, teoretisk rammeverk og empiriske metoder
- forskning som bidrar til langsiktig kunnskapsoppbygging for samfunnsmessige veivalg
- kommunikasjonen med og mellom forskere fra ulike fagområder, brukere og interessenter, herunder politiske myndigheter og forvaltningen, interesseorganisasjoner, arbeids- og næringsliv og medier"

Ut over et tydelig ønske om samfunnsrelevans, viser utdragene ovenfor at SAMKUL-programmet har ambisjoner og oppgaver som glir over i oppgavene til et innsatsområde, jf. kapittel 1.2.4 nedenfor om programstyrets mandat. Programplanen sier da også at:

"SAMKUL-programmet skal være et viktig element i å styrke forskningen innenfor det bredere *innsatsområdet* Samfunnsutviklingens kulturelle forutsetninger. For å få fram ny og konsentrert innsats, har programmet derfor en klarere avgrensning enn det bredere innsatsområdet."

Kultur som forutsetning

SAMKUL har ikke basert seg på et autoritativt kulturbegrep, men har koblet dette til begrepet om forutsetning:

"Kultur gir rammer og begrensninger for hva som kan tenkes og derigjennom for handling, og kan slik fungere som *forutsetning* for samfunnsutvikling og samfunnsformasjon."

SAMKUL fokuserer tematisk på *samspeilet* mellom menneske og ulike omgivelser – naturlige, mangfoldige, religiøse, språklige, mediale, økonomiske og teknologiske:

"I relasjonene mellom menneske/samfunn og omgivelsene ligger det problemfelt og utfordringer hvor særlig humanistiske forskere – i nye konstellasjoner – kan utvide vår forståelse av samfunnsutviklingen og dermed også grunnlaget for å handle i verden."²

Programstyrets vurdering

SAMKUL skulle være – og er – et program for det man kan kalle *målrettet grunnforskning*: Grunnleggende innsats innenfor brede, men avgrensede, tematikker og perspektiver. Slik programstyret har tolket programplanens form, prioriteringer og språkbruk, er den godt tilpasset det overordnede målet om en bred og utfordringsdrevet kulturforskning som særlig skulle appellere til humanistiske forskningsmiljøer.

² Sentrale begreper i programplanen blir ytterligere diskutert i kapittel 3.

1.2.4 Programstyre og administrasjon

Divisjonsstyret for vitenskap oppnevnte følgende programstyre for SAMKUL for perioden fra august 2011 og til og med 2015:

- Professor Petter Aaslestad (leder), Institutt for nordistikk og litteraturvitenskap, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
- Professor Dag Elgesem, Institutt for informasjons- og medievitenskap, Universitetet i Bergen
- Professor Christina Garsten, Socialantropologiska institutionen, Stockholms universitet
- Professor Siv Ellen Kraft, Institutt for historie og religionsvitenskap, UiT – Norges arktiske universitet
- Professor Roger Strand, Senter for vitenskapsteori, Universitetet i Bergen
- Førsteamanuensis (senere professor) Bente Ailin Svendsen, Institutt for lingvistiske og nordiske studier, Universitetet i Oslo
- Professor Sverker Sörlin, Avdeling för teknik- og vetenskapshistoria, Kungliga tekniska högskolan, Stockholm
- Professor Mari Hvattum (møtende varamedlem), Institutt for form, teori og historie, Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo
- Professor Kasper Lippert-Rasmussen (møtende varamedlem), Institut for Statskundskab, Aarhus Universitet

I januar 2013 overtok Dag Elgesem som leder etter at Petter Aaslestad ble valgt til leder av Forskerforbundet og derfor gikk ut av programstyret. Professor Tone Selboe fra Institutt for litteratur, områdestudier og europeiske språk på Universitetet i Oslo erstattet Mari Hvattum som møtende varamedlem, da sistnevnte ble styremedlem etter Elgesem. Fom. februar 2014 ble møtende varamedlem Kasper Lippert-Rasmussen erstattet av lektor Sune Lægaard, Institut for kultur og identitet ved Roskilde universitet.

Programsekretariatet i Forskningsrådet forestår daglig drift av programmet, iverksetter programstyrets vedtak, lyser ut midler og behandler søknader, følger opp prosjekter og driver formidling og kommunikasjon i programregi, også innad i Forskningsrådet. Tor Lunde Larsen er programkoordinator, og sekretariatet består ellers av Johannes Waage Løvhaug, Solbjørg Rauset, Siri Tønseth og Elisabeth Westphal. Godt og vel ett årsverk brukes i Forskningsrådets administrasjon av SAMKUL.

Programstyrets mandat

Programstyret opptrer på vegne av Forskningsrådet og er ansvarlig for at programmet når de oppsatte mål gjennom å sette programplanen ut i livet. I mandatet heter det videre at programstyrets oppgaver primært er av strategisk karakter. Styret skal bidra til å realisere relevante deler av Forskningsrådets overordnede strategi.

Blant særegne oppgaver for SAMKUL-styret sier mandatet at programstyret skal:

- Bidra til å utvikle innsatsområdet Samfunnsutviklingens kulturelle forutsetninger
- Bidra til å bygge kapasitet og kompetanse i humanistiske og samfunnsvitenskapelige fagmiljøer som kan bidra til forskningen innenfor de nasjonale satsingsområdene

Hovedsatsingsområdene for norsk forskning, definert i Regjeringens Forskningsmelding 2009, *Klima for forskning*, omfattet Energi og miljø, Mat, Hav, Helse og Velferd, samt teknologiområdene IKT, Bioteknologi og Nye materialer. Det var særlig forskningen på disse områdene at SAMKUL skulle bidra til å trekke humaniora og samfunnsvitenskapelig forskning mer med i.

De to første punktene ovenfor fra mandatet, samt henvisningen til Forskningsrådets hovedstrategi, ga et klart signal om at SAMKULs programstyre skulle forholde seg til en bredere strategisk agenda. Utviklingen av innsatsområdet var en viktig programoppgave i seg selv samtidig som det er en del av hovedoppgaven – å finansiere forskning på programplanens prioriterte tematiske områder. Å øke innsatsen når det gjaldt formidling og anvendelse av forskningen var også viktig, både i seg selv og som ledd i å styrke SAMKUL som innsatsområde. Denne doble ambisjonen, program og innsatsområde, er en viktig bakgrunn for midtveisoppsummeringen.

Programstyrets vurdering

Programstyret mener at SAMKULs *strategiske* oppgaver om å styrke humanioras bidrag til forskning med relevans for nasjonale satsingsområder og andre områder med store samfunnsutfordringer, har vært ambisiøse, men at de samtidig har gitt muligheter for målrettet innsats. Analysen av SAMKULs portefølje viser at innsatsen har gitt resultater når det gjelder å få fram forskning av høy kvalitet om viktige samfunnsutfordringer.

Kapittel 2 SAMKUL: Aktiviteter og portefølje

I det følgende vil aktivitetene i programmet bli gjennomgått og kommentert. Den helt sentrale oppgaven, også strategisk, er fordeling av midler til ulike forskningsprosjekter. I del 2 vil også prosjektporteføljen bli analysert, blant annet for å kunne si noe om SAMKULs resultater så langt, og om programmet har utgjort en forskjell.

2.1. Finansiering og forbruk

Pr. mai 2015 er SAMKUL-programmets totale inntekter for programperioden 2011 til 2020, om lag 390 mill. kr. Av dette er snaut 235 mill. kr disponert, dvs. avsatt til innvilgede prosjekter, styre og administrasjon, formidling og internasjonalisering. Det gjenstår med andre ord om lag 155 mill. kr til ny forskning for siste del av perioden.

Hovedtall over forbruk og avsetninger (mill. kr) pr mai 2015:

Tabell 1. Hovedtall over SAMKULs forbruk og inntekter

Fordelt til 24 forskningsprosjekter	176
Fordelt til 36 forskernettverk	7
Programstyrets utgifter	4
Kostnader til administrasjon, søknadsbehandling mm.	27
Avsatt til formidling og kommunikasjon, i program- og prosjektregi	14
Øremerket til ny forskning på nasjonale minoriteter	6
<i>Ikke disponert</i>	<i>155</i>

Finansiering/inntekter (mill. kr) – samlet for 2011-2020 (ved 0-vekst framover)

Kunnskapsdepartementet (KD)	335
Kulturdepartementet (KUD)	44
Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD)	10

Det er KD som er programmets viktigste finansiør, og midlene har økt fra 10 mill. kr i 2011 til 40 mill. kr pr år fom. 2015. KD-midlene er del av bevilgningen til Forskningsrådet under posten "Langsiktig, grunnleggjande forskning" og er slik sett uttrykk for Forskningsrådets prioritering av SAMKUL. KUD har i flere år bidratt til Forskningsrådets programmer for kulturforskning, som del av departementets ansvar for langsiktig forskning med relevans for sine ansvarsområder. Ansvar for forskning om nasjonale minoriteter er lagt til SAMKUL, og programmet mottar en mindre bevilgning fra KMD til dette formålet (1,5 mill. kr i 2015). Sammenliknet med tidligere kulturforskningsprogrammer er SAMKULs budsjett om lag tre ganger så stort.

Programstyrets vurdering

Forskningsrådet bør arbeide videre for å utvide finansieringsgrunnlaget for SAMKUL-relatert forskning, blant annet ved at forskning om kulturelle forutsetninger og andre sosiokulturelle dimensjoner i større grad integreres i Store programmer. Dette vil også bidra til å realisere innsatsområdet Samfunnsutviklingens kulturelle forutsetninger.

2.2. Programstyrets virksomhet

Programstyret begynte allerede på sitt første møte i midten av september 2011 å utforme den første utlysningen. Pr. august 2015 har programstyret hatt 14 møter. Fire runder med søknadsbehandling med utvelgelse av til sammen 23 forskningsprosjekter og 36 forskernettverk har vært viktigste saker. I tillegg har kommunikasjon, formidling og internasjonalisering, samt årlige SAMKUL-konferanser og interne programseminarer, vært viktige på programstyrets dagsorden.

2.2.1 Utlysninger og prosjektutvelgelse

Å sette pengene i virksomhet er en sentral programoppgave. Her følger en oversikt over utlysningene, mens en mer inngående analyse av prosjektporteføljen gis i kapittel 2.3.

Utlysning 1 – midler til forskernettverk høsten 2011

For hurtig å få i gang SAMKUL-aktivitet i forskningsmiljøene, utlyste programstyret allerede tidlig høsten 2011 tre mill. kr til forskernettverk. Nettverkene skulle omfatte internasjonal deltakelse og samarbeid, og utveksling mellom humaniora og samfunnsvitenskap og andre fagområder ble vektlagt. Utlysningen ble omfattet av stor interesse, og hele 73 søknader ble sendt inn. 23 nettverk ble finansiert med inntil 200 000 kr hver. De omfattet samarbeid mellom kulturfag og andre fagområder, blant annet når det gjaldt kultur/naturproblematikk, samt mer "klassiske" temaer innenfor en bred kulturforskning. Nettverkene startet opp våren 2012 og de fleste ble avsluttet i 2013.

Programstyrets vurdering

Programstyret vurderer den tidlige nettverksutlysningen som et svært vellykket tiltak. Små midler bidro til at SAMKUL-relevant aktivitet raskt kom i gang i miljøene, og nettverkene la grunnlag for seinere prosjektsøknader og samarbeid.

Utlysning 2 – forskningsmidler vinteren 2012

I midten av februar 2012 utlyste SAMKUL 100 mill. kr, en sjeldent stor utlysning sammenliknet med tidligere kulturforskningsprogrammer. For programstyret var det viktig å signalisere at dersom søkerne skulle ha en reell sjanse til bevilgning måtte de relatere seg til programplanen og "bidra til ny innsikt i aktuelle samfunnsutfordringer, og ikke i sosiale og kulturelle fenomen i seg selv". Aktiv prosjektledelse og godt integrerte prosjekter, vekt på formidling, tverrfaglighet, nasjonalt og internasjonalt samarbeid og rekruttering, var viktige føringer. Det ble utlyst både forskerprosjekter (med maksimum søknadsbeløp ni mill. kr) og personlige postdoktorstipend.

Det ble sendt inn hele 144 søknader. Programstyret tok dette som et tegn på at SAMKUL-programmet hadde vakt stor interesse i mange forskningsmiljøer, og at det var behov for

forskningsmidler på disse områdene. Det store antallet meget gode søknader gjorde at programstyret utvidet bevilgningsrammen med seks mill. kr. Etter en omfattende søknadsbehandling med faglig vurdering av ekspertpaneler befolket av utenlandske forskere ble elleve forskerprosjekter og fire personlige postdoktorstipend innvilget. Programstyret la særlig vekt på SAMKUL-relevans og føringer i utlysningen i utvelgelsen av prosjektene – som startet opp vinteren 2013.

Utlysning 3 – forskningsmidler høsten 2013

SAMKUL-programmet startet reelt opp først høsten 2011. Blant annet på grunn av overføringer som derfor hadde samlet seg opp, utlyste programstyret nye 60 mill. kr kort tid etter hovedutlysningen. Programstyret spisset utlysningen og ba om prosjekter om flerkulturelle omgivelser og religiøse omgivelser, da disse aktuelle samfunnsområdene var lite dekket i porteføljen. Utlysningen oppfordret til å se de to områdene i sammenheng med andre av programplanens temaområder, og igjen ble det pekt på viktigheten av samfunnsrelevans. Andre krav og føringer i utlysningen var sammenfallende med hovedutlysningen, det samme gjaldt søknadsbehandlingen.

Også denne gang var interessen svært stor: 93 søknader kom inn, og om lag to tredeler relaterte seg nært til de prioriterte temaområdene. Med tanke på overføringer og at det var nok av gode søknader, økte programstyret rammen med vel 5 mill. Åtte søknader ble innvilget, med ulike inntak til flerkulturelle eller religiøse omgivelser.

Utlysning 4 – midler til forskernettverk høsten 2014

På bakgrunn av de gode erfaringene fra forskernettverkene i SAMKULs første fase mht. publikasjoner, senere søknader og internasjonalt samarbeid, utlyste programstyret midler til nye forskernettverk. For å oppmuntre til kulturperspektivert forskning utenfor tradisjonelle forskningsfelt ble *radikal tverrfaglighet* prioritert i utlysningen: Nettverkene skulle bestå av forskere fra forskjellige fagområder. Internasjonalt samarbeid var vektlagt, sammen med konkrete planer for prosjektsøknader, primært til andre enn SAMKUL. Det kom inn færre søknader enn i første nettverksrunde, men langt flere var denne gang radikalt tverrfaglige. Av 21 søknader ble 13 innvilget innenfor rammen på tre mill. kr. Helse- og klima- og miljøproblematikk var dominerende temaer. De toårige nettverkene startet våren og sommeren 2015.

Utlysning 5 – midler til kommunikasjon og formidling høsten 2014

Utadrettet virksomhet er svært viktig for SAMKUL, jf. [kommunikasjonsplanen](#), og programmet utlyste derfor midler til større kommunikasjons- og formidlingstiltak i prosjektenes egen regi. Programstyret avsatte i første omgang 7 mill. kr til formålet, med et tak på 750 000 pr tiltak. Et krav for å få støtte er at midlene skal bidra til kommunikasjon *ut over* standard formidling, som er prosjektenes og vertsinstitusjonenes eget ansvar. Det er løpende søknadsfrist og rask behandling.

Utlysning 6 – midler til internasjonalt samarbeid høsten 2014

For ytterligere å styrke det internasjonale samarbeidet, og for å kunne lette SAMKUL-prosjekters deltakelse i søknader til internasjonale finansieringspartnere, utlyste programmet 2,5 mill. kr til slike formål. Også disse midlene er kun for SAMKULs egne forskningsprosjekter, med løpende frist og rask søknadsbehandling.

2.2.2 Annen bruk av forskningsmidler

I 2013 overtok SAMKUL ansvaret i Forskningsrådet for forskning om de nasjonale minoritetene. Som et ledd i dette inngikk Forskningsrådet et samarbeid med Institutt for lingvistiske og nordiske studier på Universitetet i Oslo. Her ble midler til et doktorgradsprosjekt om "Norsk romani" stilt til rådighet, og ILN tilsatte en stipendiat høsten 2013. Prosjektet inngår i SAMKULs prosjektportefølje og finansieres med vel 3 mill. kr. Det gjenstår om lag 6,5 mill. kr øremerket til minoritetsforskningen.

For å styrke humaniora- og samfunnsvitenskapelige perspektiver i en NordForsk-utlysning av midler til Nordiske sentre for fremragende forskning innenfor temaet "Ansvarlig utvikling av Arktis", bevilget SAMKUL 1,5 mill. kr til utlysningen på 85 mill. kr. Søknadsfristen gikk ut i mars 2015. Flere søknader er genuint tverrfaglige med humaniora og samfunnsvitenskap godt integrert, men de er pr. juni 2015 ikke behandlet.

SAMKUL-utlysningene oppsummert

Tabell 2. SAMKUL-utlysningene oppsummert

Utlysning – søknadsfrist	Type utlysning	Tema, krav, føringer	Økonomisk ramme	Antall søknader
Utlysning 1 30.11.2011	Midler til forskernettverk	Samarbeid nasjonalt og internasjonalt, tverrfaglighet.	3 mill. kr (bevilget 4) Maks. 200 000 kr pr prosjekt	73 søknader 23 innvilget
Utlysning 2 19.4.2012	Forskningsmidler (Forskerprosjekter, Personlig postdoc.)	Ikke tematisk prioritering utover programplan. Samarb., tverrfaglighet, rekruttering, formidling, ledelse.	100 mill. kr (bevilget 106) Maks. 9 mill. kr pr prosjekt	144 søknader 15 innvilget
Utlysning 3 27.11.2013	Forskningsmidler (Forskerprosjekter, Personlig postdoc.)	Tematisk prioritering: Flerkultur og religion. Samarbeid, tverrfaglighet, rekruttering, formidling, ledelse.	60 mill. kr (bevilget 65) Maks. 9 mill. kr pr prosjekt	93 søknader 8 innvilgede
Utlysning 4 26.11.2014	Midler til forskernettverk	Radikal tverrfaglighet. Internasj. og nasjonalt samarbeid, forprosjekter	3 mill. kr Maks. 250 000 kr pr prosjekt	21 søknader 13 innvilget
Utlysning 5 Løpende frist, fra novbr. 2014	Midler til formidling for egne prosjekter	Større formidlingstiltak ut over ordinær formidling og tiltak som allerede er finansiert	7,5 mill. kr	Pr 24.8.15: 6 søknader, 5 innvilget
Utlysning 6 Løpende frist, fra novbr. 2014	Midler til internasjonalisering for egne prosj.	Utenlands- og gjesteforskerstipend; deltakelse i internasjonale søknader og prosjekter	2,5 mill. kr	Pr 24.8.15: 4 søknader, 4 innvilget
<ul style="list-style-type: none"> - Totalt 331 søknader om forsknings- og nettverksmidler ble sendt inn til de fire første utlysningene. Av disse er 36 nettverk og 23 forskningsprosjekter innvilget, til sammen 59. - Av 237 innsendte søknader om <i>forskningsmidler</i> er kun 23 innvilget, dvs. 10 prosent. 				

Programstyrets vurdering

Programstyret er godt fornøyd med responsen på de fire åpne utlysningene: Det har kommet 331 søknader fra både gamle og nye kulturforskningsmiljøer, den tematiske og faglige bredden har vært stor, og kvaliteten har vært gjennomgående høy. En vurdering er at søknader – og innvilgede prosjekter – svarer godt på programmets formål, og mange prosjekter har høy relevans for viktige samfunnsspørsmål.

2.2.3 Styrke kulturdimensjonen i forskningen

Et hovedmål for SAMKUL er å bidra til å utvide kunnskapsbasen om de store samfunnsutfordringene, dvs. å bidra med kunnskap om de kulturelle forutsetningene når det gjelder disse og samfunnsutviklingen generelt. Midler i dette arbeidet – og delmål i seg selv – er i følge programplanen å

- styrke humanistiske og samfunnsvitenskapelige perspektiver i de nasjonale hovedinnsatsområdene for forskning
- styrke humanistisk forskning som engasjerer seg utenfor fagområdets tradisjonelle forskningsområder

Den viktigste strategiske virksomheten når det gjelder å styrke kulturdimensjonen, har vært å finansiere SAMKULs forsknings- og nettverksprosjekter. Dette kom særlig til uttrykk i siste utlysning av nettverksmidler, hvor radikal tverrfaglighet var et krav.

Forholdet til annen tematisk forskning

Når det gjelder kulturfagenes bidrag til forskning på de store samfunnsutfordringene, har programstyret bidratt med innspill og konstruktiv kritikk av programplaner o.a. til Forskningsrådets Store programmer og andre satsinger innenfor nasjonalt prioriterte forskningsområder. Dette er tradisjonelt naturvitenskapelige forskningsfelt, men også samfunnsvitenskapelige.

Ut over møter med programadministrasjoner har SAMKUL kommentert følgende programmer i Forskningsrådet i årene 2012 til 2014:

- Nytt stort program på klima/KLIMAFORSK, i to omganger
- Ny stort program på energiområdet (det senere ENERGIX)
- BIOTEK 2021 (Bioteknologi for verdiskaping)
- NANO 2021(Nanoteknologi og avanserte materialer)
- SAMRISK (Samfunnssikkerhet)
- MILJØ 21 (strategiprosess for ny forskning på miljøområdet)
- NordForsks Arktis-utlysning (hvor SAMKUL også gikk inn med midler)
- Forskningsrådets nye [hovedstrategi](#) (2015)

Kommentarene har blant annet gått på (manglende) samfunnsmessig og kulturell perspektivering av de naturvitenskapelige forskningsagendaene, en påpeking av behovet for mer og reelt integrert tverrfaglig og kritisk forskning og styrking av humanistisk og samfunnsvitenskapelig interesse og kompetanse i programstyre og -administrasjon.

Medlemmer av administrasjonen deltar for øvrig i prosjekter i Forskningsrådet som søker å styrke kultur- og "humansam"-perspektiver på sentrale områder i forskningen.

Programstyrets vurdering

I tråd med mandatet har programstyret sett det som viktig å være pådriver og bidragsyter når det gjelder å bringe forskning om kulturelle forutsetninger og annen humanistisk og samfunnsvitenskapelig orientert forskning inn i Store programmer. Hvorvidt SAMKULs arbeid har ført til en dreining av disse og andre satsinger, har ikke vært evaluert, men generelt synes det å være en økende interesse for slike perspektiver i mange av programmene i Forskningsrådet – og dette er en retning programstyret mener at SAMKUL også framover må bidra til.

2.3. Analyse av SAMKULs prosjektportefølje

I det følgende gis en oppsummering av SAMKULs prosjektportefølje, med hovedvekt på de 24 forskningsprosjektene i programmet. Analysen bygger på prosjektenes svar på mindre spørreundersøkelser i desember 2014 og juni 2015, prosjektenes rapporteringer og annen informasjon fra Forskningsrådets prosjektdatabaser. For ytterligere informasjon om de enkelte prosjektene vises det til SAMKULs [prosjektkatalog](#), Forskningsrådets [prosjektbank for SAMKUL](#) og til prosjektenes egne [hjemmesider](#).

2.3.1 Hovedfunn i porteføljeanalysen

Blant de viktigste funnene i porteføljeanalysen er:

- Blant programplanens *empiriske områder* er Flerkulturelle omgivelser og Religiøse omgivelser best dekket i prosjektporteføljen. Dette samsvarer med at utfordringer knyttet til flerkulturelle og flerreligiøse samfunn, integrering, deltakelse og tilhørighet er de *samfunnsutfordringer* som de fleste prosjektene relaterer seg til.
- Samtidig er det prosjekter på alle de andre av programplanens områder.
- Når det gjelder *fagdisipliner* nevnes historie og sosialantropologi hyppigst som prosjektenes primærdisiplin. Samtidig er sosiologi, samfunnsgeografi, filosofiske fag, teologi og religionsvitenskap, medievitenskap og statsvitenskap viktige bidragsytere i mange prosjekter. Estetiske fag er relativt svakt representert.
- De aller fleste prosjektene er *fler- og tverrfaglige*, med deltakere fra både HF- og SV-fagene. Noen deltakere kommer fra teknologi, medisin og naturvitenskap.
- Når det gjelder *fordeling på institusjoner* og fagmiljøer har UiO og UiB flest prosjekter – og derfra kom også de fleste søknadene. Instituttsektoren har til sammen sju av de 24 prosjektene, høgskolesektoren ingen.
- Kulturvitenskapelige og -historiske og teologiske/religionsvitenskapelige fagmiljøer er hyppigste *søkere*.
- Om lag ti prosent av søknadene om forskningsmidler har blitt *innvilget*.

2.3.2 Hva forskes det på?

Prosjektlederne ble spurt om hvilket av de sju prioriterte tematiske områder i SAMKUL som prosjektene primært handler om:

Tabell 3. SAMKUL-prosjektenes hovedtema

Prosjektets hovedtema?	Prosent	Antall
Flerkulturelle omgivelser	25	6
Religiøse omgivelser	20,8	5
Naturomgivelser	12,5	3
Språklige omgivelser	12,5	3
Mediale omgivelser	12,5	3
Teknologiske omgivelser	12,5	3
Økonomiske omgivelser	4,2	1

Svarene reflekterer prioriteringen av Religiøse omgivelser og Flerkulturelle omgivelser i den andre utlysningen av forskningsmidler.

Rekkefølgen endrer seg noe når prosjektlederne ble spurt om hvilke *sekundærtemaer* prosjektene utforsker:

Tabell 4. SAMKUL-prosjektenes sekundærtemaer

Prosjektets sekundærtemaer? Maks. 3	Prosent	Antall
Flerkulturelle omgivelser	45,8	11
Mediale omgivelser	33,3	8
Økonomiske omgivelser	29,2	7
Naturomgivelser	20,8	5
Religiøse omgivelser	16,7	4
Språklige omgivelser	16,7	4
Teknologiske omgivelser	16,7	4

Det flerkulturelle samfunnet er også sekundærtema i mange prosjekter. Det kanskje mest iøynefallende er at forskning i mediale omgivelser og i økonomiske omgivelser er en så vidt viktig tematikk. Dette viser at flere forskningstemaer har en viss innbyrdes sammenheng og at mange prosjekter knytter forskningsfeltene sammen.

Et eksempel er UiO-prosjektet "Engaging with Conflicts in Mediatized Religious Environments", som har ført opp Religiøse omgivelser som hovedtema, mens både Mediale omgivelser og Flerkulturelle omgivelser er oppgitt som sekundærtemaer.

Programstyrets vurdering

Generelt viser dette at porteføljen, i lys av at den bare består av 24 prosjekter, har en god tematisk bredde og dekker godt programplanens tematisk prioriterte områder. Mange prosjekter omhandler flere områder og ser disse i sammenheng. Det er likevel klart at porteføljens tyngdepunkt er på områder der kulturfagene tradisjonelt er sterke.

2.3.3 Hvilke samfunnsutfordringer tas opp?

SAMKUL-forskning skal bidra med kunnskap om sentrale samfunnsutfordringer. Flere av de 24 prosjektlederne svarer at prosjektet kan knyttes opp mot flere slike, der utfordringer knyttet til flerkulturelle og flerreligiøse samfunn skårer klart høyest (11 prosjekter). Dette rimer godt med hvilke SAMKUL-temaer prosjektene oppgir. Samfunnsutfordringer rundt natur, miljø og klima, og utfordringer knyttet til samfunnsmessig deltakelse, demokratiutfordringer og kollektive identiteter, er nest størst, med fem prosjekter på hver av disse to. Utfordringer rundt Helse og velferd, Globalisering og Likestilling (kjønn) skårer alle lavere med en til to prosjekter hver.

Prosjektet "Muslim politics and governance of Islam" ved Fafo nevner både demokratiutfordringer og utfordringer knyttet til flerkultur og religion som de samfunnsutfordringene prosjektet vil bidra med kunnskap om.

Programstyrets vurdering

Alle prosjektene har – på ulike vis – forholdt seg til viktige samfunnsutfordringer, noe som også var krav i utlysningene. Vektleggingen av flerkultur og religion koblet til språk og medier i den andre utlysningen av forskningsmidler styrket porteføljen med åtte prosjekter med høy relevans for viktige samfunnsspørsmål. Programstyret ser det som viktig – og en ambisjon – i det videre å bidra til flere prosjekter med sterkere forbindelser til områder og fag som teknologi, natur og medisin, samt å få med flere forskere fra MNT-fagene i SAMKUL-forskningen. Blant annet derfor stilte programstyret krav om radikal tverrfaglighet i utlysningen av midler til forskernettverk høsten 2014. Mange av disse nettverkene er basert på nye faglige konstellasjoner og temaer delvis utenfor kulturforskningens kjerneområder.

2.3.4 Fagdisipliner og tverrfaglighet: Humaniora – og mange andre

Prosjektlederne svarer dette når det gjelder prosjektets primære fagdisiplin:

Tabell 5. Primær fagdisiplin i SAMKUL-prosjektene

Primær fagdisiplin	Prosent	Antall
Historie	16,7	4
Sosialantropologi	16,7	4
Språkvitenskapelige fag	12,5	3
Teologi og religionsvitenskap	12,5	3
Andre og felles fag - humaniora	12,5	3
Filosofiske fag	8,3	2
Statsvitenskap og organisasjonsteori	8,3	2
Kulturkunnskap, Arkeologi, Musikkvitenskap, Arkitektur og design, Sosiologi, Samfunnsgeografi, Medievitenskap, Kvinne- og kjønnsstudier – alle krysset av en gang	4,2	1 gang hver

(N = 29. Tre prosjekter insisterte på å sidestille flere disipliner som primære)

Fra humanistiske forskningsmiljøer har det tidligere vært uttrykt en bekymring om at samfunnsvitere i større grad enn humanister gjør seg gjeldende i (kultur)forskning hvor samfunnsrelevans og -utfordringer er viktige kriterier. Dette kan ikke sies å være tilfelle i SAMKUL. Blant prosjektenes primærdisipliner er kun fem-seks av de 29 oppgitte fagdisiplinene samfunnsvitenskapelige, og blant disse utgjør det "mest humanistiske samfunnsfaget", sosialantropologi, fire av svarene.

Samfunnsutfordringene er komplekse og forskningen om dem krever ulike tilnærminger og perspektiver. SAMKUL har derfor sterkt oppmuntret til tverrfaglig forskning.

Prosjektlederne sier selv i spørreundersøkelsen at tverrfagligheten er omfattende i SAMKUL-forskningen: To tredeler oppgir at prosjektet har stor grad av tverrfaglighet, mens nesten alle de resterende svarer tverrfaglighet i middels grad. Hva tverrfagligheten faktisk innebærer, var opp til prosjektlederne selv å bestemme.

En indikasjon på tverrfaglighet framkommer av hvilke *sekundærdisipliner* (maks. tre) som er viktige i de respektive prosjektene:

Tabell 6. Sekundære fagdisipliner i SAMKUL-prosjektene

Sekundære fagdisipliner	Prosent	Antall
Sosiologi	37,5	9
Filosofiske fag	25	6
Samfunnsgeografi	25	6
Sosialantropologi	20,8	5
Historie	16,7	4
Statsvitenskap og organisasjonsteori	16,7	4
Medievitenskap og journalistikk	16,7	4
Litteraturvitenskapelige fag	12,5	3
Kulturkunnskap	12,5	3
Teologi og religionsvitenskap	12,5	3
Økonomi	12,5	3
Biofag	12,5	3
Urbanisme og fysisk planlegging	8,3	2
Andre og felles fag – samfunnsvitenskap	8,3	2
Andre og felles fag – matematikk og naturvitenskap	8,3	2

Åtte andre fag og fagområder nevnes én gang hver, deriblant filmvitenskap, medisin og teknologifag.

Samfunnsvitenskapelige fag, og især sosiologi, er altså viktige som sekundærdisipliner. På humaniorasiden gjør klassiske disipliner som filosofi (særlig), men også til dels kulturkunnskap og litteraturvitenskap, seg noe mer gjeldende når det er tale om sekundærdisipliner. Svarene viser også at historie og teologi/religionsvitenskap er viktige i mange SAMKUL-prosjekter, også der hvor disse fagene ikke er de primære. Estetiske fag, som kunsthistorie, film- og musikkstudier og til dels litteraturvitenskap, samt arkeologi, er generelt lite representert.

Også postdoktorprosjektene er inspirert av eller arbeider langs flere fagdisipliner. For eksempel er arkeologi oppgitt som primærdisiplin i "Immigration and mobility in mediaeval and post-mediaeval Norway" ved UiB, men både historie, biofag og kjemi er viktige leverandører, blant annet gjennom en utstrakt bruk av DNA-analyser. I prosjektet "Trajectories of neurasthenia: Negotiating nature and culture in medical practice" ved UiO er medisin og historie primærdisipliner.

Oppsummering disipliner og tverrfaglighet

Prosjektene er i høy grad tverr- og flerfaglige. I de fleste prosjektene arbeider forskere fra både humaniora- og samfunnsvitenskap, og forskningen informeres fra perspektiver fra begge disse fagområdene. Det er lenger mellom prosjekter hvor disipliner innenfor naturvitenskap, medisin og teknologi er viktige, men de finnes.

Programstyret vurdering

Generelt er programstyret fornøyd med bredden i disiplinene og graden av tverrfaglighet, gitt de prioriteringene man har gjort. Sett i lys av at samfunnsrelevans har vært sterkt understreket i SAMKUL-utlysningene, er det svært positivt at humanistiske fag og perspektiver er så sentrale i SAMKUL-porteføljen. Ser man på de forskernettverkene som ble gitt midler i siste runde, er graden av tverrfaglighet mot naturvitenskap større enn i de ordinære forskningsprosjektene – noe som også var målet.

2.3.5 Nåløyet SAMKUL

Det har vært svært vanskelig å få forskningsmidler fra SAMKUL, på tross av høy kvalitet blant søknadene. Samlet har kun ti prosent blitt innvilget, og kun 40 prosent av de aller beste søknadene har fått midler. Innvilgelsen er mye høyere når det gjelder søknader om nettverk. Disse skulle da også være enklere å få, for å stimulere til ønsket aktivitet. I siste runde nettverksutlysninger, hvor det var krav om radikal tverrfaglighet, var antall søknader lavt, slik at godt over halvparten av de søkerne fikk positivt svar.

Tabell 7. Søknader og andel innvilgede

Utlysning	Totalt antall søknader	Ant. søknader med karakter 6 og 7	Innvilgede, antall totalt	Prosent innvilgede totalt	Prosent innvilget blant karakter 6 og 7
Forskning 1	144	34	15	10,5	44
Forskning 2	93	24	8	8,5	33
Nettverk 1	71	-	23	32,5	-
Nettverk 2	21	-	13	62	-

(Søknader om nettverksmidler ble ikke vurdert av internasjonale ekspertpaneler.)

2.3.6 Institusjonsfordeling: Hvem har fått midler?

Universitetene i Oslo, Bergen, Trondheim huser 14 av SAMKULs forskningsprosjekter, med en samlet bevilgning på 105 mill. kr. Universitetet i Oslo har flest prosjekter og mest midler, mens UiT Norges arktiske universitet er i motsatt ende med ett prosjekt.

Inkluderer man også Arkitektur- og designhøyskolen har UoH-sektoren 17 prosjekter og 114 mill. kr av de totalt 175 mill. kr som er fordelt til forskningsprosjekter.

Tabell 8. Forskningsmidler og -prosjekter pr. institusjon

Forskerprosjekter	Navn	Antall	Budsjett
Universiteter	NTNU	4	28611000
Universiteter	UIB	5	31108000
Universiteter	UIO	6	42074000
Universiteter	UIT	1	3250000
Vitenskapelige høyskoler	AHO	1	8997000
Sum		17	114040000

Instituttsektoren har sju prosjekter til en kostnad av vel 61 mill. kr. Prosjektene her er altså langt større. Dette kommer av at de sju er forskerprosjekter, mens det blant de 17 i UoH-sektoren er seks personlige stipendiatprosjekter, som kun koster mellom tre og fire mill. kr, mot forskerprosjektene åtte-ni mill. kr. PRIO har fått mange prosjekter i Forskningsrådet de seinere år, og har som eneste institutt to SAMKUL-prosjekter. Ser man på innvilgede *forskernettverk*, både de gamle 23 og de nye 13, er spredningen noe større, men også her er universitetene klart størst:

Tabell 9. Nettverksmidler og -prosjekter pr. institusjon

Forskernettverk	Navn	Antall bevilgede runde 1 + 2	Budsjett
Universiteter	UIB	6+4=10	2069000
Universiteter	UIO	7+1=8	1474000
Universiteter	NTNU	2+3=5	1086000
Universiteter	UIT	1+4=5	1015000
Statlige høyskoler	HIOA	2+1=3	573000
Universiteter	UIS	1	200000
Vitenskapelige høyskoler	AHO	1	200000
Instituttsektoren	CICERO,FAFO, PRIO 1 hver	3	555000
Sum		36	7172000

I den siste utlysningsrunden med krav om radikal tverrfaglighet var det i hovedsak kun universitetene i Tromsø, Trondheim og Bergen som fikk midler til nye forskernettverk (11 av 13). Også de fleste søkerne kom herfra.

Programstyrets vurdering

Faglig kvalitet og SAMKUL-relevans, samt hensynet til en bred portefølje o.l., har vært avgjørende kriterier for utvelgelse av prosjekter. Programstyret har ikke skjelt til geografi eller institusjonstype i søknadsbehandlingen. Samtidig viser fordelingen en viss sammenheng mellom antall innsendte og antall innvilgede søknader. Det høye karakternivået og den høye avslagsprosenten tyder generelt på høy faglig kvalitet.

2.3.7 Hvem søker SAMKUL? Institusjoner og fagmiljøer

Programstyret har behandlet 227 søknader i de to rundene med utlysning av *forskningsmidler*. Av disse har altså 23 blitt innvilget (det 24., Norsk romani ble som nevnt opprettet via utlysning på UiO). 25 prosent av søknadene ble sendt inn fra UiO-miljøer, hvorav altså fem har blitt innvilget. NTNU har hatt en god uttelling. UiT har kun sendt inn fem søknader til sammen i de to utlysningsrundene. Universitetet i Agder var aktive på søknadsfronten, men ingen søknader nådde opp. Fra de statlige høyskolene ble det sendt inn til sammen 20 søknader (halvparten fra HiOA), men ingen nådde opp.

Tabell 10. SAMKUL-søknader om forskningsmidler pr. institusjon, andel innvilgede

SAMKUL: Søknader og innvilgelser – forskningsmidler			
Hovedinstitusjon	Antall søknader	Antall innvilgede	Prosent innvilget
UiO	57	5 (6 totalt)	9
UiB	41	5	12
NTNU	24	4	16
UiA	10	0	0
UiT	5	1	20
Instituttsektoren	48	7	15
- Herav PRIO	- 8	- 2	- 25
Vitenskap. høyskoler	12	1	8
- Herav AHO	- 6	- 1	- 12
Statlige høyskoler	20	0	0
- Herav HiOA	- 10	- 0	- 0
Totalt	227	23 (24 totalt)	10

Hvem søker nærstående programmer?

I likhet med i KULVER-programmet 2008-12, er UiO og UiB de klart største søkerinstitusjonene i SAMKUL, selv om ulike høyskoler og instituttsektoren i høyere har grad søkt SAMKUL enn hva tilfellet var i KULVER. I KULVER hadde UiO over halvparten av kontraktene, mens UiB ikke hadde noen – på tross av nesten 30 søknader.

Tabell 11. KULVER-søknader om forskningsmidler pr. institusjon, andel innvilgede

KULVER: Søknader og innvilgelser – forskningsmidler			
Hovedinstitusjon	Antall søknader	Antall innvilgede	Prosent innvilget
UiO	49	8	16
UiB	29	0	0
NTNU	21	2	10
UiA	6	1	17
UiT	12	2	17
Vitensk. høyskoler	8	1	12
- Herav AHO	5	1	20
Statlige høyskoler	18	0	0
Instituttsektoren	30	2	7
- Herav UNI			
Rokkan/Global	8	2	25
Kunsthøgsk.i Bergen	1	1	100
Totalt	194	17	9

Mange som søker SAMKUL har også søkt FRIHUMSAM, en konkurransearena helt uten tematiske prioriteringer. Her er fordelingen mellom UOH-sektor og instituttsektor om lag som i SAMKUL (vel 20 % søknader fra instituttsektoren, snaut 80 % fra UoH), men UoH-sektorens uttelling i FRIHUMSAM er større, særlig for UiO.

Tabell 12. FRIHUMSAM-søknader om forskningsmidler pr institusjon, andel innvilgede

FRIHUMSAM Søknader og innvilgelser 2013 og 2014, forskningsmidler			
Hovedinstitusjon	Antall søknader	Antall innvilgede	Prosent innvilget
UiO	220	33	15
UiB	98	10	10
NTNU	62	7	11
UiA	10	0	0
UiT	47	3	6
Vitensk. høyskoler	28	4	14
Statlige og andre høyskoler	28	1	4
Instituttsektoren	146	13	9
- Herav PRIO	21	3	14
Totalt	657	72	11

Situasjonen er helt annerledes i det handlingsrettede programmet VAM (Velferd, arbeidsliv og migrasjon 2009-18). Her er antallet søknader fra instituttsektoren om lag dobbelt så stort som fra universitets- og høyskolesektoren. Dette gjenspeiles også i tildelingene, men universitetenes SV-fakulteter – særlig på UiB og UiO – har lyktes nokså godt i konkurransen. Generelt har UoH-sektoren økt antallet søknader til VAM sammenliknet med tidligere generasjoner programmer på området. VAM har mange utlysninger, til dels svært spissede, og på snaue ti utlysninger fra 2009 har 487 søknader blitt behandlet. Av disse har 71 søknader – 14,6 prosent – fått støtte.

Hvilke fagmiljøer

En sak er hvilke institusjoner som har søkt og evt. fått søknader innvilget, noe annet er *hvilke fagmiljøer SAMKUL* nådde med sine utlysninger. Det er særlig et spørsmål om hvilke humanistiske eller humanioratunge forskningsmiljøer – i hovedsak på universitetene og i høyskolesektoren – som grep muligheten til å søke SAMKUL.

Historiske og religionsvitenskapelige fagmiljøer er aktive søkere

Det er en sammenheng mellom hvilke fagdisipliner som er sentrale i de innvilgede prosjektene og hvilke fagmiljøer som har søkt SAMKUL. Basert på en opptelling av hvilket institutt og fagmiljø i UoH-sektoren som stod som avsender av 175 av de totalt 228 søknadene, kombinert med prosjektleders fagbakgrunn, viser det seg at fagmiljøer innenfor religionsforskning sendte flest søknader, 25. Av disse kom 16 i den andre utlysningen, hvor religiøse omgivelser var prioritert. Historiefaglige miljøer står bak 18 søknader, og nesten like mange kom fra kulturhistoriske og -vitenskapelige fagmiljøer og -forskere. Det historiske perspektivet var generelt godt representert i søknadsmassen.

Tabell 13. Hvilke fagmiljøer søker SAMKUL

Fagmiljø som hovedsøker	Antall
Religion og teologi	25
Historie	18
Kulturhistorie-/vitenskap	17
Sosialantropologi	15
Medievitenskap	14
Språk	14
STS	10
Filosofi og idéhistorie	10
Litteraturvitenskap	9
Sosiologi	8

De fagmiljøene som sendte inn mange søknader er også godt representert blant de søknadene som ble innvilget, hvis man ser på primær- og sekundærdisiplinene i disse. Mindre synlig i den innvilgede prosjektporteføljen er fagmiljøer innenfor filosofi, idéhistorie og litteraturvitenskap, selv om filosofer er med i flere prosjekter, og faget oppgis å være en viktig sekundærdisiplin i seks prosjekter, jf. kap. 2.3.4. Slike fagmiljøer sendte i en viss grad inn søknader, men nådde altså ikke opp i konkurransen. Heller ikke fagområder som musikkvitenskap og kunsthistorie er særlig til stede i de 24 prosjektene, og disse var også lite representert blant søkerne. Ut over sosialantropologene var det få rene samfunnsvitenskapelige miljøer blant søkerne, selv om mange søknader opererte innenfor en sosiologisk eller generelt samfunnsvitenskapelig kontekst – noe som også de innvilgede prosjektene viser.

Programstyrets vurdering

De store universitetene har vært de mest aktive søkerne til programmet og de som har fått tilsvarende størst gjennomslag. Programstyret er tilfreds med at programmet har tiltrukket seg mange søkere fra de tyngste forskningsinstitusjonene i landet på SAMKUL-relevante områder, og dermed kunnet støtte prosjekter med forankring i solide tradisjoner for kulturforskning.

Det er mange prosjekter med historisk perspektiv, både i søkermasse og til dels i porteføljen: Dette rimer godt med programplanens understrekning av *tid*. Men ikke alle humaniorafagene er like godt representert. Blant annet er kunsthistorie, litteraturvitenskap, og til dels filosofi (etikk) relativt svakt representert både i porteføljen og i søkermassen. Programstyret mener alle humaniorafagene i utgangspunktet kan danne basis i SAMKUL-prosjekter. Sosiologi er en svært viktig sekundærdisiplin i de innvilgede prosjektene, og slik sett så har også samfunnsvitere respondert relativt godt på SAMKUL, som oftest i samarbeid med humanistiske fag.

2.3.8 Hvor "SAMKULsk" er porteføljen?

Prosjektene ble også spurt om "I hvilken grad har SAMKULs perspektiver hatt innflytelse på prosjektets utforming?" Her svarte 15 av de 24 "stor innflytelse", mens de øvrige svarte at SAMKUL-perspektivene hadde hatt middels innflytelse på prosjektet. Samtidig som dette indikerer at SAMKUL har hatt effekt på forskningen, svarer vel halvparten av prosjektlederne at liknende prosjektsøknader har vært sendt inn til en annen utlysning i

Forskningsrådet. Tilsynelatende kan det bety at prosjektet ikke er så veldig særegent SAMKUL, men prosjektlederne sier at en eventuell liknende søknad har vært sendt inn til FRIHUMSAM – hvor det jo ikke er noen begrensninger mht. tema eller perspektiv. At så mange har forsøkt både FRIHUMSAM og SAMKUL, rimer også godt med inntrykket av at humanister i stor grad forsøker å hente forskningsmidler i Forskningsrådet nettopp fra FRIHUMSAM og SAMKUL, og lite fra andre programmer, jf. kapittel 2.5.3, om humaniora og samfunnsvitenskap i Forskningsrådet.

2.3.9 God rekruttering

I begge utlysningene av forskningsmidler åpnet programstyret for personlige postdoktorstipend. Til sammen 37 slike søknader ble sendt inn (16 prosent). Det ble også oppfordret til rekruttering i forskerprosjektene, og det er til sammen 30 stipendiater i de 24 SAMKUL-prosjektene. I enkelte prosjekter er også enkelte midlertidige forskerstillinger, som oftest besatt av yngre forskere. Det har i noen prosjekter tatt tid å få besatt stipendiatstillingene, mens enkelte andre – i seg selv gledelig – har mistet postdoktorene til faste stillinger, noe som har medført visse framdriftsproblemer.

Tabell 14. Oversikt over stipendiater i SAMKUL-prosjektene

	Doktorgradsstipend	Postdoktorstipend
Stipender som del av 18 forskerprosjekter	12	12
Personlige postdoktorprosjekter		5
Personlige doktorgradsprosjekter	1	
	13	17

Programstyrets vurdering

Rekruttering er viktig i oppbyggingen av SAMKUL-feltet, og programstyret er godt fornøyd med at søkerne har respondert på føringene om rekruttering og at mange yngre forskere deltar i mange prosjekter.

En av seks søknader til SAMKUL var om personlig postdoktorstipend. Dette kan synes lavt, sammenliknet med FRIHUMSAM og humaniorasiden der. SAMKULs krav om fler- og tverrfaglighet kan ha spilt inn her.

2.3.10 Utstrakt internasjonalt samarbeid

Internasjonalisering er en sentral del i forskningspolitikken. I alle utlysningene har programstyret understreket betydningen av internasjonalt samarbeid, samt en "generell internasjonalisering av forskningsagendaen, herunder komparative dimensjoner".

De komparative dimensjonene er til stede i flere prosjekter i porteføljen. De er særlig framtreddende i "Frogs, fuel, finance or food" på Senter for Bygdeforskning i Trondheim, som studerer hvordan kultur, verdier, etikk og rettferdiggjøring påvirker forvaltningen av matjord i Norge, Australia og Canada. På Telemarksforskning gjør prosjektet "The relational politics of aesthetics" komparative undersøkelser mellom Norge og Sverige/Storbritannia når det gjelder kulturpolitiske tiltak.

Mange prosjekter har et utstrakt internasjonalt samarbeid: Utenlandske forskere deltar i prosjektene, det bringes inn gjesteforskere og egne forskere og stipendiater reiser ut på forskningsopphold. Ved årsskiftet 2014/2015 var det bevilget 32 utenlandsstipend og 21 gjesteforskerstipend som del av de ordinære forskningsbevilgningene. Blant utenlandsstipendene er det en viss overvekt av stipendiater, men også flere av senioren og prosjektlederne reiser ut. I tillegg har enkelte prosjekter opphold utenlands i forbindelse med feltarbeid og datainnsamling og hvor det samarbeides med utenlandske læresteder, uten at dette er kategorisert som utenlandsstipend/-opphold.

I postdoktorprosjektet "Trust as a precondition for socio-economic development – what can we learn from the case of Brazil?" ved UiB har prosjektleder lange feltarbeidsopphold, og derigjennom samarbeid med brasilianske forskere og læresteder.

Like viktig som personrettet internasjonal samarbeid og mobilitet, er deltakelse i internasjonale prosjekter og det å søke internasjonale finansieringskilder. SAMKUL har derfor utlyst midler til å forberede internasjonale søknader eller å delta i prosjekter som ledes fra utlandet, i tillegg til utenlands- og gjesteforskerstipend. Pr. 20. mai er tre søknader om utenlandsstipend og en søknad om gjesteforskerstipend innvilget.

Programstyrets vurdering

Svært mange av SAMKUL-prosjektene har en sterk internasjonal dimensjon, enten når det gjelder empiri, problemstillingene i seg selv eller internasjonalt samarbeid. Programstyret er videre godt fornøyd med antall utenlands- og gjesteforskerstipend og at det er et nokså stort innslag av forskere ansatt ved utenlandske forskningsinstitusjoner som deltar i eller er formelle samarbeidspartnere i prosjektene. Tiltaket med å stille midler til rådighet for prosjektene for flere stipend eller deltakelse i internasjonale prosjekter, vil forhåpentlig ytterligere styrke SAMKULs internasjonale dimensjoner. Programstyret er fornøyd med innslaget av komparative dimensjoner og ambisjoner i flere av prosjektene.

2.3.11 Kjønnsperspektiver og likestilling mellom kjønn

Selv om likestilling mellom kjønn ikke er sentralt forskningstema som sådan i SAMKULs forskningsprosjekter, viser det seg at om lag halvparten har et klart og uttalt kjønnsperspektiv i forskningen. Ut fra hvordan administrasjonen klassifiserer prosjektene, går om lag 40 mill. kr av de bevilgede 175 SAMKUL-millionene til forskning hvor kjønnsdimensjonen er svært tydelig. Programstyret har hatt et våkent øye mot kjønnsperspektiver, både ut fra faglige hensyn og på bakgrunn av at SAMKUL "arvet" KD-inntekter som tidligere gikk til programmer innenfor kjønnsforskning.

Tabell 15. Kjønnsbalanse i SAMKUL-prosjektene

Kjønnsbalanse i prosjektene – prosjektleder		
	Kvinne	Mann
24 forskningsprosjekter	10	14
36 nettverksprosjekter	17	19

Prosjektbevilgningene i kroner er noenlunde tilsvarende kjønnsfordelingen. Blant stipendiatene er omtrent halvparten av hvert kjønn. Også i programstyret og administrasjoner er kjønnsbalansen god.

I NTNU-prosjektet "Mirror mirror – who's the most powerful of them all?" er kjønnsdimensjonen særlig framtredd. Prosjektet retter seg inn mot likestilling mellom kjønn som samfunnsutfordring.

2.3.12 Publikasjoner og resultater – høye tall så langt

Pr. 1. oktober 2014 var følgende publikasjons- og resultattall rapportert fra forsknings- og nettverksprosjektene gjennom framdrifts- og sluttrapporter:

Tabell 16. Publisering og formidling i SAMKUL-prosjektene

		Vitenskapelige utgivelser	Vitenskapelige utgivelser	Vitenskapelige utgivelser	Brukerrettede formidlingstiltak	Allmennrettede formidlingstiltak	Allmennrettede formidlingstiltak
		Publisert artikkel i antologi	Publisert artikkel i periodika og serier	Publiserte monografier	Rapporter, notat, artikler, foredrag på møte/konferanser retta mot målgruppene i prosjektet.	Oppslag i massemedia (aviser, radio, TV mm)	Populærvitenskapelige publikasjoner (artikler/bøker, debattbøker/-artikler, høringer, utstillinger, skjønnlitteratur etc.)
SAMKUL	2012	0	2		64	11	6
SAMKUL	2013	22	30	2	155	18	14
SAMKUL	2014	22	52	5	176	128	63
Sum 2012-14		44	84	7	395	157	83

I tallene inngår alle 24 forskningsprosjekter og de 23 første, avsluttede nettverkene. De åtte forskerprosjektene fra utlysning nr. 3 har holdt på i svært kort tid.

God kontakt med interessenter

På bakgrunn av spørsmål til prosjektlederne juni 2015 svarer langt de fleste at de har hatt kontakt og samarbeid med interessenter og brukere og andre målgrupper utenfor akademien. Dette handler særlig om at grupper "utenfor" er informanter eller kilde til empiri, men også at interessenter deltar i prosjektenes referansegrupper og seminarer. Dette gjenspeiles også i hvem prosjektene har hatt dialog med, hvor organisasjoner (ofte lokale) og sivilsamfunn er den kategorien som oppgis i nesten alle prosjekter. Skole skårer også høyt, halvparten oppgir dette. En fjerdepart oppgir å ha vært i kontakt med departementer (eksempelvis Forsvar, Landbruk), mens like mange oppgir lokal forvaltning som for eksempel det stedlige Næringsmiddeltilsynet. En tredel oppgir kontakt med næringsliv, blant annet lokale næringsforeninger.

Programstyrets vurdering

Selv om det eventuelt er publiserings- og formidlingsaktivitet som ikke har SAMKUL-midler som eneste forutsetning, peker oversikten like fullt mot aktive publiserende og formidlende prosjekter, både mht. bruker- og allmennrettet formidling og mht. vitenskapelige utgivelser. For SAMKUL med sine ambisjoner om å bidra til politikk- og samfunnsutvikling, og humanioras anvendte dimensjon som sådan, er de jevnt økende tallene lovende for utviklingen.

2.4 Programmets utadrettete virksomhet, møteplasser o.l.

Det er prosjektene og deres vertsinstitusjoner som har ansvaret for publisering og kommunikasjon av forskningen. Programmet har ansvar for å legge til rette for prosjektene, men også for selv å bidra til å få SAMKUL-problematikk "ut" i verden og anvendt på ulike måter.

Ekstra midler til prosjektenes kommunikasjon og formidling

For å bistå prosjektene, og for å understreke viktigheten av kommunikasjon og formidling, har SAMKUL utlyst sju mill. kr til dette, i prosjektenes egen regi. Pr 24. august 2015 er fem søknader om dokumentarfilmer, utstilling og internasjonalt seminar til en total kostnad på 2,8 mill. kr innvilget. Flere prosjekter varsler om søknader.

Kommunikasjonskurs

SAMKUL inviterte i mars 2015 prosjektene til et to dagers intensivkurs i forskningskommunikasjon med vekt på allmennrettet formidling. Ni deltakere fra åtte prosjekter ga meget gode tilbakemeldinger på kursholder – Aftenpostens Viten-redaktør – og opplegget for øvrig, og flere kronikker er publisert. Kurset vil bli gjentatt i 2016.

SAMKUL-konferansene

Programmet har hvert år siden 2012 arrangert en større åpen heldags konferanse:

Tabell 17. SAMKUL-konferanser 2012 - 2015

År	Tema, tittel	Hvor	Antall deltakere
2012 Februar	SAMKULs oppstartkonferanse: <i>Humanioras plass og plikt</i>	Ingeniørenes Hus, Oslo	Ca. 140
2013 November	SAMKUL-konferansen 2013: Temaer: Klima og global historie, samt mini søkerkonferanse for Utlysning 3	Comfort Hotel Runway, Gardermoen	Ca. 95
2014 November	SAMKUL-konferansen 2014: <i>Matens teknologi, politikk og kultur</i>	Rica Hotel Nidelven, Trondheim	Ca. 110
<i>Under arbeid</i>			
2015 (17. september)	<i>Mangfold og deltakelse i velferdssamfunnet</i> I samarbeid med VAM-programmet	Litteraturhuset, Oslo	Planlegges for 75 - 100

Konferansen i Trondheim i 2014 ble arrangert i samarbeid med SAMKUL-prosjektene på NTNU. Det er en ambisjon å ha møteplasser i programregi også utenfor Oslo.

Programseminarer

Hvert år inviteres SAMKULs prosjektledere og forskere, programstyre og administrasjon til et halvannen dags seminar, Formålet med disse er å gjøre prosjektene kjent med hverandre og å ta opp felles problemstillinger på tvers av prosjektene, som formidling og relevans, tverrfaglighet, diskusjon av forskningsresultater o.l.

Seminar for forvaltningen

I 2013 inviterte SAMKUL departementene til et seminar hvor SAMKUL og to av prosjektene ble presentert. Kun fem departementer meldte interesse, men programstyret mener likevel dette bør forsøkes igjen, med et mer skreddersydd program for enkeltdepartementer. Gjennom Forskningsrådets budsjettmøter med departementene er SAMKUL blitt presentert for BLD og for KUD. Med sistnevnte har man over tid hatt god dialog, gitt KUDs rolle som delfinansør av SAMKUL.

Hjemmesider

Programmets hjemmesider www.forskningsradet.no/samkul gir generell informasjon om programmet og lenker til programplan, årsrapporter og andre viktige dokumenter, egne utlysninger og til prosjektkataloger. Sidene inneholder også nyheter om og fra programmet og prosjektene og om relevante utlysninger o.l. i andre programmer.

Formidling i prosjektregi, publisering

Prosjektene og vertsinstusjonene har hovedansvaret for forskningsformidling, og for vitenskapelig publisering. Programmets oppgave er å tilrettelegge for dette. Prosjektene har kontraktsfestet krav om egne – og oppegående – hjemmesider, og mer informasjon om aktiviteter og publikasjoner i prosjektregi skal finnes der. En oversikt over prosjektene hjemmesider finnes på SAMKUL-sidene, [her](#). Det ligger utenfor rammene for midtveisoppsummeringen å gå inn på publiseringskanaler for vitenskapelige utgivelser, kvalitet og innhold i utgivelsene, de enkelte tiltak og målgrupper for allmennrettet og brukerrettet formidling osv.

Programstyrets vurdering

Forskningsprosjektene har gjort programmets ambisjon om å gjøre formidling til en sentral aktivitet, til sin egen, og flere har stor og kreativ formidlingsaktivitet. Programstyret forventer at både publisering og utadrettet formidlingsaktivitet vil øke framover, både ut fra prosjektene "alder" og fordi prosjektene kan søke om midler for særskilte større tiltak for økt formidling – og publisering.

2.5 Forskningsrådets bevilgninger til humaniora og kulturforskning

2.5.1 Økt innsats på kulturforskningsfeltet

Forskningsrådet merker alle prosjekter langs en rekke dimensjoner. En av temamerkingene heter "Kultur", og er definisjonsmessig nokså likt SAMKUL. Innholdet i et prosjekt kategoriseres og sies å handle om "Kultur" i større eller mindre grad, og prosjektets årlige bevilgning merkes med 100, 75, 50 eller 25 %.

Innsatsen på Kultur-området er ikke stor, men den har økt siste år (tall i mill. kr):

Tabell 18. Forskningsrådets innsats på kulturområdet (mill. kr.)

2012	2013	2014
160	168	205

SAMKUL selv står for 16 mill. kr av økningen fra 2013 til 2014, men det er likevel FRIHUMSAM som har størst innsats på kulturområdet, med 45 mill. kr i 2014, mot SAMKULs 38. Andre programmer og virkemidler med stor kulturinnsats er Infrastruktursatsingen (26 mill. kr), basisbevilgninger til miljøinstitutter (9 mill. kr) og SAMISK (9 mill. kr). I programmene ELSA, VERDIKT, KLIMAFORSK, MILJØ 2015, LATIN-AMERIKA og VAM er innsatsen på mellom 8 og 3 mill. kr i 2014. Når det gjelder delemner under hovedmerket Kultur, så har kategoriene "Samfunnets verdigrunnlag" og "Språk, medier og kommunikasjon" størst innsats.

2.5.2 Humaniora og samfunnsvitenskap i Forskningsrådet (2013)

Av de samlede bevilgningene fra Forskningsrådet til FoU-virksomhet på nær 6,5 milliarder kr i 2013, utgjorde samfunnsvitenskap 16 prosent og humaniora fire prosent, henholdsvis 1 062 mill. kr og 257 mill. kr:

Tabell 19. Forskningsrådets bevilgninger til fagområdene (mill. kr.)

	2009	2010	2011	2012	2013	Andel av totalen i 2013
Humaniora	187,1	215,9	220,4	217,2	257,2	4 %
Samfunnsvitenskap	883,1	949,8	1 029,2	1 070,3	1 062,0	16 %
Matematikk og naturvitenskap	1 201,2	1 381,8	1 244,9	1 408,1	1 266,4	20 %
Teknologi	2 632,3	2 521,4	2 309,1	2 312,0	2 410,4	37 %
Medisin og helsefag	611,2	666,4	661,5	645,0	655,6	10 %
Landbruks- og fiskerifag	657,9	720,8	770,9	746,2	735,3	11 %
Andre	174,4	178,1	225,4	83,7	61,0	1 %
Totalt	6 347,2	6 634,4	6 461,4	6 482,4	6 448,0	100 %

Humanistisk forskning skjer hovedsakelig i UoH-sektoren, særlig på universitetene, mens samfunnsvitenskapelig forskning foregår ikke minst også i instituttsektoren. Ser vi på Forskningsrådets bevilgninger til *universitetene* alene, går ni prosent til humanistiske fag (171 mill. kr i 2013) og 15 prosent til samfunnsvitenskapelige fag. Det er viktig å huske på at humanistisk forskning i Norge i all hovedsak finansieres gjennom grunnfinansieringen av UoH-sektoren. Forskningsrådets bidrag er slik sett beskjedent.

SAMKUL: Liten, men viktig?

I 2013 fordelte SAMKUL 11 mill. kr til FoU innenfor humaniora, hvorav 7 mill. kr gikk til universitetene. Dette er beskjedne summer, og som sådan er SAMKULs betydning som *generell finansieringskilde* for humaniora begrenset. Samtidig er det viktig å huske på at

2013 var startåret for de 16 første SAMKUL-prosjektene, og lite midler ble brukt. Tallene for årene 2014 og videre framover, vil være betydelig større.

De humanistiske forskningsmiljøene ved universitetene henter sin finansiering i Forskningsrådet fra færre kilder enn de samfunnsvitenskapelige miljøene. SAMKUL – i alle fall framover – spiller derfor en relativt viktigere rolle som finansieringskilde i Forskningsrådet for humaniora enn det programmet gjør for samfunnsvitenskapene.

Samfunnsvitere henter midler fra mange kilder

Fri prosjektstøtte og Handlingsrettede programmer utgjør størstedelen av bevilgningene av Forskningsrådets bevilgninger til humaniora og samfunnsvitenskap på universitetene, men fordelingen er imidlertid nokså forskjellig for de to fagområdene:

For humaniora i universitetssektoren er Fri prosjektstøtte den klart største finansieringskilden i Forskningsrådet. Andre viktige kilder de siste årene er grunnforskningsprogrammer som SAMKUL (7 mill. kr i 2013) og KULVER (5 mill. kr), og selvsagt de tre Sentre for fremragende forskning ([SFF](#)). Det er minimale bevilgninger til humaniora innenfor Store og Handlingsrettede programmer.

For samfunnsvitenskapelige miljøer ved universitetene er det et annet bilde som avtegnes, ved at disse henter ut en stor del av bevilgningene fra handlingsrettede programmer. Veksten i seinere år har å gjøre med VAM-programmet, men også Utdanningsforskningen i PRAKUT og U2020 (fra 2014 FINNUT) er viktige programmer for samfunnsfagene. Samfunnsvitenskapelige fag har også hatt bevilgninger fra Store programmer i perioden, noe som ikke er tilfelle for humaniora.

Programstyrets vurdering

SAMKUL vil framover kunne spille en viktig rolle også når det gjelder Forskningsrådets bevilgninger til humaniora. Selv om andre programmer på sikt forhåpentlig vil etterspørre perspektiver fra kulturforskning i større grad, er det viktig at Forskningsrådet også framover prioriterer et program som kan definere spørsmål og temaer som særlig humaniora-fagene bør være egnet til å besvare. Samtidig må humanister og andre kulturforskere i større grad enn hittil delta i forskningen på viktige samfunnsområder – områder og temaer som i hovedsak har ligget på siden av humanioras og kulturfagenes tradisjonelle felter. Det er et uutnyttet potensial for finansiering av kulturforskning i handlingsrettede og Store programmer.

Kapittel 3: Programstyrets oppsummeringer og vurderinger

3.1. Forskningspolitisk kontekst: Fra program til satsingsområde?

I kapittel 1 ble det nevnt at en av programstyrets langsiktige oppgaver er å:

- Bidra til å utvikle innsatsområdet Samfunnsutviklingens kulturelle forutsetninger

Tanken om Samfunnsutviklingens kulturelle forutsetninger som et eget satsingsområde var fremme i den forskningspolitiske diskusjonen som gikk forut for opprettelsen av SAMKUL. Programmet er blitt Forskningsrådets virkemiddel for utviklingen av dette satsingsområdet.

Med sine ressurser og repertoar av virkemidler er det begrenset hva programmet alene kan gjøre for å utvikle SAMKUL som et innsatsområde, men programstyret har vært aktiv i dialogen med andre programmer om integrasjonen av kulturelle perspektiver i disse, og har registrert en økende interesse for humanistiske og samfunnsvitenskapelige perspektiver i flere av dem. SAMKUL har også bidratt til en felles NORDFORSK-utlysning. Om ambisjonen om et SAMKUL-innsatsområde ikke er like uttalt i Forskningsrådet som tidligere, bør imidlertid Forskningsrådet styrke arbeidet for å integrere forskning om de kulturelle forutsetningene i Store programmer og annen forskning om de store samfunnsutfordringene.

Programstyret har hatt iverksettelsen av programplanen og finansiering av forskning av høy kvalitet som sin sentrale oppgave. Samtidig mener programstyret at dette *har* bidratt til utviklingen av innsatsområdet. I arbeidet med å finansiere ny forskning har programstyret også hatt for øye den andre langsiktige oppgaven i mandatet:

- Bidra til å bygge kapasitet og kompetanse i humanistiske og samfunnsvitenskapelige fagmiljøer som kan bidra til forskningen innenfor de nasjonale satsingsområdene

Oppmerksomheten har blitt rettet mot de kulturelle forutsetningene for samfunnsutviklingen gjennom utlysninger og finansiering av 24 prosjekter og 36 forskernettverk. Mange av disse adresserer områder med store samfunnsutfordringer, og mange prosjekter er i stor grad tverrfaglige. Forskning om de kulturelle forutsetningene er relevant for de nasjonalt prioriterte forskningsområdene, og SAMKUL-porteføljen vil belyse viktige dimensjoner ved mange av disse områdene (se kapittel 2.3 over, og gjennomgangen av prosjektene nedenfor).

3.2. Om programplanen som grunnlag for styrets arbeid

Programplanen til SAMKUL ble utarbeidet av et planutvalg før programstyret ble oppnevnt, og har vært grunnlag og premiss for styrets arbeid. Programplanen formulerer programmets sentrale ambisjoner, knyttet til utvikling av kulturfaglig forskning med høy ekstern relevans.

Programplanens sentrale begreper

Som beskrevet over bygger programplanen på tre elementer:

1. Grunntanken om at det er forskning om de *kulturelle forutsetningene* for samfunnsutviklingen som skal styrkes gjennom programmet.
2. En liste med prioriterte *omgivelser* (religiøse, språklige, flerkulturelle, naturlige, teknologiske, mediale, økonomiske), som betegner viktige områder for samfunnsmessig utvikling. Programplanen etterspør forskning som kan belyse viktige utfordringer på disse samfunnsområdene.
3. Kravet om at forskningen som etterspørres må være *tverrfaglig*, fordi dialog mellom flere fag er nødvendig for å arbeide med de store, komplekse spørsmålene som programmet etterspør forskning om.

Dette er komplekse begreper og viser at det kan være behov for en gjennomgang av hvordan styret har forstått disse begrepene og forholdet mellom dem. Hva er forholdet mellom "kulturelle forutsetninger" og "omgivelser"? I hvilken forstand er kultur en forutsetning for handling? Bygger programplanen på en slags kulturell determinisme?

Det er i utgangspunktet viktig å se at programplanen har budskap på to nivåer. Den er dels en bestilling av forskning av en bestemt type, men samtidig uttrykker den et syn på hva kulturfagenes bidrag kan og bør være. I vurderingen av hvor godt programplanen har fungert, er det er viktig å skille mellom disse to nivåene.

Kulturelle forutsetninger

Programplanen sier at kulturfagenes oppgave er å belyse samfunnsutviklingens *kulturelle forutsetninger*:

"Kultur som forutsetning skal i SAMKUL-sammenheng først og fremst forstås som *den horisonten ulike grupper og individer tenker, kommuniserer og agerer innenfor*; et komplekst sett av menneskers språk, uttrykksformer, normer, verdier, ideer og adferd. Kultur gir på denne måten rammer og begrensninger for hva som kan tenkes og derigjennom for handling, og kan slik fungere som *forutsetning* for samfunnsutvikling og samfunnsformasjon."

Disse handlingene skjer ikke i et vakuum, fremhever planen, men i samspill med ulike omgivelser eller sfærer, blant annet religion, språk, økonomi, teknologi, natur. Det betyr at kultur også er dynamisk, i stadig forandring. Kultur kan derfor forstås som både prosessuell og pluralistisk.

For å klargjøre dette kan vi ta utgangspunkt i et eksempel på en analyse av de kulturelle forutsetningene for noen sosiale fenomener. I boken *Identity and Violence. The Illusion of Identity* (2007) analyserer, diskuterer og kritiserer Amartya Sen ulike versjoner av ideen

om det han kaller "singulære identiteter" og de problemer den skaper. I bokens avslutningskapittel oppsummerer Sen sammenhengen mellom ideene om singulære identiteter og vold, bokens sentrale tema, på denne måten:

"The artificial diminution of human beings into singular identities can have decisive effects, making the world potentially much more incendiary. For example, the reductionist characterization of India as a "Hindu civilization", referred to earlier, has drawn much applause from sectarian activists of the so-called Hindutva movement. Indeed, any conceptual categorization that could be seen as supporting their miniaturized view of India tends, naturally, to be invoked by that activist movement. The extremist wing of that movement even played a critically important part in the fostered violence in Gujarat in 2002, in which most of the victims, ultimately, were Muslims." (s. 178)

Eksemplet illustrerer bare en av flere måter å forstå kulturelle forutsetninger på, men det kan brukes til å vise flere aspekter ved programplanen og tolkningen av dens sentrale begreper. Det er for det første et eksempel på at en analyse av kulturelle forutsetninger (selvsagt) ikke trenger henfalle til kulturell determinisme. Kulturer er her en ramme rundt sosial handling og en forutsetning for samfunnsutvikling, men uten å være en eksternt gitt størrelse. Sen argumenterer for hvordan religion som singulær identitet blir brukt som en ressurs i legitimeringen og motiveringen av vold som virkemiddel, men at religionen får denne rollen gjennom kulturelle og politiske prosesser.

Omgivelser

Sens beskrivelse gir også et eksempel på hvordan man kan forstå forholdet mellom kultur som forutsetning og "omgivelsene", i dette tilfelle religion. Omgivelsene er på den ene siden rammer og ressurser for sosial handling, men de utvikles samtidig gjennom de kulturelle prosessene de er gjenstand for. Kulturelle prosesser inngår alltid som deler av bestemte samfunnsmessige kontekster, og programplanen beskriver hvilke kulturelle prosesser man vil ha belyst gjennom å referere til slike kontekster. Samfunnsmessige kontekster er sammensatte og kan beskrives på mange forskjellige måter, og kulturelle prosesser vil derfor ofte utspille seg innenfor flere "omgivelser". Disse bør derfor ikke forstås som betegnelse på bestemte samfunnsområder, men som analytiske kategorier for å beskrive perspektiver som kan brukes når fenomener skal analyseres.

Begrepet "omgivelser" er sentralt i formuleringen av hvilke samfunnsutfordringer SAMKUL etterspør forskning om (de kulturelle forutsetningene for), og bestillingen er videre konkretisert gjennom indikasjoner av relevante problemstillinger innenfor hver av disse. Som nevnt over er en langsiktig oppgave for SAMKUL å bidra til utvikling av humanistisk og samfunnsvitenskapelig forskning innenfor de nasjonale satsingsområdene. Valget av omgivelser i programplanen er til dels et svar på hvordan man tenker seg at kulturfagene kan bidra innenfor de nasjonale satsingsområdene, men reflekterer også et bredere perspektiv på samfunnsutfordringer hvor kulturfagenes bidrag er særlig viktige.

Spørsmålet er da hvor klart de valgte omgivelsene artikulere aktuelle utfordringer, og hvor godt de treffer forskningsmiljøene. En mulig kilde til usikkerhet i tolkningen av hva programmet er ute etter, er at omgivelsene har ulik grad av spesifisitet, fra religion og flerkultur i den ene enden av skalaen til natur og teknologi i den andre.

Det kan stilles spørsmål om hvor godt bruken av "omgivelser" som betegnelse på SAMKULs prioriterte forskningsområder har fungert, både som en avgrensning av hva programmet etterlyser forskning om, og som klare bestillinger til miljøene. Samtidig mener programstyret at eksemplene på relevante problemstillinger under hver av omgivelsene i programplanen gjør det tydeligere hva slags forskning programmet har vært ute etter. Slik sett har omgivelsesmetaforen fungert godt. Men dens romlige konnotasjoner har vist seg å være en kilde til uklarhet, og det bør vurderes om det kan erstattes med et enklere og mindre innforstått begrep.

Tverrfaglighet

Programplanens målsettinger fremhever betydningen av tverrfaglighet som viktig for å utvikle mer relevant kulturforskning, og etterspør "forskning som anlegger nye perspektiver, både når det gjelder tverr- og flerfaglighet, teoretisk rammeverk og empiriske metoder". Behovet for tverrfaglighet er begrunnet i en antakelse om at flerfaglig kontakt ofte vil gi opphav til problemstillinger for forskning som er relevant for å belyse noen av de komplekse samfunnsutfordringene vi står overfor. Men krav om tverrfaglighet bør selvsagt bare stilles under forutsetning av at det fremmer kvalitet og relevans i prosjektene.

Intern og ekstern relevans

Programstyrets første prioritet er å sørge for at det er prosjektene med høyest kvalitet som får støtte. *Samtidig* skal SAMKUL-forskningen belyse viktige samfunnsutfordringer og bidra til bedre grunnlag for samfunnsmessige veivalg. Programstyret mener at de prosjektene som har fått støtte tilfredsstiller begge kriteriene, de har alle høy relevans både for fag og samfunn. Programplanens krav til ekstern relevans i SAMKUL-prosjekter er artikulert som en kombinasjon av alle de tre elementene som er diskutert over: Kulturelle forutsetninger for samfunnsutviklingen, omgivelser og tverrfaglighet. Programmet har derfor satset mye på å øke prosjektenes utadrettede virksomhet, gjennom krav om etablering av møteplasser og samarbeid med interessenter, og ved å støtte opp om formidling fra prosjektene (jf. kapittel 2.4).

3.3. Utlysningene og porteføljen

3.3.1. Utlysningene

Mens de to første utlysningene av midler til nettverk og forskningsprosjekter ikke fremhevet noen av elementene i programplanen, var de to neste mer fokuserte og spissede, blant annet for å komplettere porteføljen. Den andre utlysningen av forskningsmidler etterspurte særlig prosjekter knyttet til flerkulturelle omgivelser og religiøse omgivelser, mens den andre utlysningen av nettverksmidler etterlyste radikal tverrfaglighet. Dette ga relativt sett færre søknader enn i de to første rundene, men bidro til programstyrets intensjon om å styrke programmets portefølje med hensyn til bredde og forskning om aktuelle samfunnsutfordringer og nye tverrfaglige nettverk.

3.3.2 Porteføljen

Bare prosjektsøknader med svært gode vurderinger av panelene har blitt innvilget støtte, og tilslagsprosenten er lav – 10 prosent. Dette indikerer at det er stor kapasitet i miljøene

for å kunne bidra med forskning av høy kvalitet om samfunnsutviklingens kulturelle forutsetninger også fremover.

Programplanen signaliserer hvilke krav til ekstern relevans som stilles. Søkningsen til programmet viser at miljøene har respondert aktivt og konstruktivt på disse signalene. De prosjektene som har fått støtte tar opp et bredt spekter av problemstillinger knyttet til utfordringer i de områdene som programplanen skisserer. Selv om de fleste prosjektene med støtte fra SAMKUL belyser spørsmål knyttet til dagsaktuelle politiske prosesser, støtter programmet også prosjekter om kulturelle forutsetninger i et lengre historisk perspektiv, og prosjekter som ikke tar utgangspunkt i norske forhold. Den vide tolkningen av begrepet "kulturelle forutsetninger" har åpnet opp for søknader fra hele bredden av kulturfagene, og programstyret mener det er viktig å få belyst de kulturelle forutsetningene for samfunnsutvikling fra et rikt sett av perspektiver.

Prosjektoversikten viser at samtlige av SAMKULs "omgivelser" er representert, men at det er relativt få prosjekter innenfor flere av de områdene som programplanen peker ut, blant annet teknologisk og medisinsk utvikling, økonomi og endringer i vårt forhold til naturen. Gitt SAMKULs mandat om å bidra til utvikling av forskning innenfor de nasjonale satsingsområdene, mener programstyret det bør forbli en ambisjon å få frem flere gode SAMKUL-prosjekter på disse områdene.

3.4 Programmets betydning

Betydningen av SAMKUL-programmet i forskningsmiljøene og effekten av de ulike virkemidlene som har vært tatt i bruk, er det for tidlig å si noe sikkert om. Samtidig oppfatter programstyret at programmet har utgjort en forskjell og har hatt betydning, gjennom stor interesse og god respons i miljøene, høy søknadskvalitet og forskningens relevans.

3.4.1 Responsen i miljøene

Programplanen er tydeligere i sin vektlegging av ekstern relevans enn det tidligere kulturforskningsprogram har vært, og agendaen om å bidra til kulturforskning om samfunnsutfordringer representerer noe nytt. SAMKUL er tuftet på en idé om at kulturfagene har et uutnyttet potensial som bidragsyter til forståelsen av de utfordringene vi som samfunn står overfor. Det viktigste virkemidlet er å etterspørre prosjekter som har en tydelig ekstern relevans, i programplanens forstand. Programstyret tolker responsen på utlysningene – til sammen 228 forsknings- og 94 nettverkssøknader – som at store deler av miljøene er positive til programmets innretning. Humanister søker i liten grad andre programmer enn FRIHUMSAM, så den store søkingen fra humanister til SAMKUL tyder på at programmet treffer humaniora-miljøene hjemme.

Ved oppstarten ble SAMKUL møtt med skepsis i deler av de humanistiske fagmiljøene. Man var redd for at den tydelige vektleggingen av samfunnsrelevans var uttrykk for en forenklet oppfatning om at instrumentell nytte skulle prioriteres. Programstyret har forholdt seg aktivt til diskusjonen om humanioras egenart og relevans, blant annet gjennom oppstartskonferansen om "Humanioras plass og plikt" og ved at medlemmer i styret har vært aktive i den offentlige debatten om humaniora. Tildelingene fra SAMKUL

har vist i praksis hvordan styret har lagt ambisjonen om relevans til grunn. Etter fire år er kritikken om instrumentalisme sjelden å høre. En mulig tolkning av dette er at programmet har lykket med å kommunisere ambisjonen om forskning rettet mot å belyse samfunnsutfordringer, på en måte som har gitt aksept i miljøene.

Prosjektene som har fått støtte har problemstillinger med tydelig samfunnsrelevans, og har ambisiøse planer om formidling og utadrettet virksomhet. Mange av dem tar opp problemstillinger som er nye i forhold til tidligere kulturforskningsprogrammer, og mange har stor grad av tverrfaglighet. Svar fra prosjektlederne gir grunn til å tro at mange av prosjektene i programmets portefølje har en utforming som er preget av den form for relevans som SAMKUL etterspør. Det er derfor grunn til å tro at programmet har bidratt til faglig nyskaping. Gjennom nettverkene har det blitt etablert en del nye, tverrfaglige arenaer, som kan danne basis for prosjektsøknader til både Store programmer og andre satsinger, med tydelige innslag av kulturforskning.

SAMKUL forsøker å bidra til å få Store programmer til også å etterspørre forskning om kulturelle forutsetninger. Dialogen om dette med aktuelle programmer er preget av interesse og velvilje, men med få resultat foreløpig. Programstyret ser dette som en prosess som er i sin begynnelse, og mener det er viktig å fortsette arbeidet med å utvikle blant annet modeller for felles utlysninger, for å integrere spørsmål om kulturelle forutsetninger i andre programmer enn SAMKUL.

3.4.2 Formidling og kontakt med berørte parter

Formidling og aktiv kontakt med relevante aktører har vært vektlagt i utlysninger og i dialogen med prosjektene. Mange av SAMKUL-prosjektene har gjort originale grep for å involvere berørte parter i forskningen, som informanter eller ressurspersoner. Blant større og innovative kommunikasjonstiltak kan nevnes TV-filmen *Does language matter?* fra Kjersti Fløttums prosjekt "Linguistic representations of climate change discourse", dokumentasjonsfilmer fra Jone Salomonsens prosjekt "Reassembling democracy" (om 22. juli) og en kommende utstilling på Bryggen Museum fra Stian Suppersberger Hamres prosjekt om innvandring og mobilitet i seinmiddelalderens Norge. Å bidra og tilrettelegge for aktiv og nyskapende formidling i prosjektregi koster, men det gir rom for større formidlingstiltak som når bredere og bedre ut til et allment publikum eller offentligheten.

Prosjektene oppgir en til dels utstrakt kontakt med ulike interessenter og brukere av forskningen, utenfor academia. Dialogen varierer stort mellom prosjektene, men i sum er den mindre rettet mot departementer og sentral forvaltning, og mer mot lokale avdelinger av disse, samt foreninger og grupper med interesser i saksfeltet som prosjektet utforsker, eller at disse er informanter og respondenter. Programstyret er så langt tilfreds med arten og omfanget av kommunikasjon, formidling og relasjoner til brukere og interessenter.

3.4.3 Hvilke politikkområder er SAMKUL-prosjektene relevant for?

Alle prosjektene i programmet bidrar til å belyse forutsetningene for viktige utfordringer vi som samfunn står overfor i dag, og noen ganger på måter som var vanskelig å forutse. Et eksempel på det sistnevnte er prosjektet "Mechanisms of cross-cultural interaction: Networks in the Roman Near East" til Eivind Seland på UiB. Selv om det ikke er hovedproblemstillingen i prosjektet, bidrar forskningen hans til å forstå bakgrunnen for

verdensbildet til den islamske staten IS gjennom studiet av deler av den historiske konteksten rundt fremveksten av islam. Et flertall av prosjektene i SAMKUL har aktuelle politiske prosesser og spørsmål som utgangspunkt, og er – bør være – relevante for et bredt spekter av samfunns- og politikkområder, forvaltning og organisasjoner. Nedenfor er de fleste forskningsprosjektene listet opp under visse samfunns- og politikkområder, som eksempler på prosjektenes samfunnsrelevans.

Natur, klima, miljø, energi

- Linguistic representations of climate change discourse and their individual and collective interpretations (Fløttum, UiB).
 - Klimaendringene har utviklet seg fra å være et fysisk fenomen til også å bli sosialt, politisk og kulturelt – og følgelig er språk og kommunikasjon helt sentralt: Språk gjør mer enn å representere; språket influerer også holdninger og atferd, og kan skape nye virkeligheter.
- Future North (Larsen, AHO).
 - Prosjektet undersøker framtidige arktiske landskap, som står overfor store forandringer som følge av klimaforandringer og økende behov for mineraler og fossile brennstoff. En voksende petroleums- og gruvevirksomhet og åpning av nye sjøruter innebærer store forandringer for byer, tettsteder og landskap i Norge, det nord-vestlige Russland og i Canada.
- Frogs, fuel, finance or food? Cultures, values, ethics, arguments and justifications in the management of agricultural land (Bjørkhaug, Bygdeforskning).
 - Hvordan kultur, verdier, etikk, argumentasjon og begrunnelser påvirker og har påvirket forvaltningen av den knappe ressursen matjord, og hvordan blir ulike ressurshierarkier kulturelt konstruert når ulike interesser og agendaer konkurrerer om ressursene?

Integrering, flerkulturelle samfunn, minoriteter

- Parenting cultures and risk management in plural Norway (Danielsen, Uni Rokkan).
 - Globalisering, migrasjon, økte klasseforskjeller og nye samlivsformer fører til et mangfold i forståelsen av hva det er å være gode foreldre. I studiet av en sosialt sammensatt bydel i Bergen undersøker forskerne de sosiale og kulturelle prosessene som skaper ulike foreldrekulturer i dagens mangfoldige Norge.
- Linguistic and cultural diversity at work (Hiss, UiT).
 - Her utforskes fler-språklighet og kulturelt mangfold på arbeidsplasser i Nord-Norge, hvor økonomiske forandringer møter et stort språklig og kulturelt mangfold, som også er i forandring. Innvandrere fra hele verden har flyttet til regionen, samtidig som regionens urfolks- og minoritetsgrupper befinner seg i en revitaliserings- og frigjøringsprosess, hvor de forsøker å ta i bruk sine språk på nye områder.
- Norsk romanispråk (Svendsen, UiO).
 - Prosjektets hovedmål er å undersøke tilstanden til norsk romani – I hvilken grad lever og brukes språket fortsatt etter år med undertrykking og stigmatisering, hvordan brukes det av de som ennå behersker språket og hvordan forholder de og andre seg til denne delen av romanikulturen?
- Active citizenship in culturally and religiously diverse societies (Horst, PRIO)
 - Prosjektet undersøker viktigheten av medborgerskap og samfunnsengasjement: 1) Hva er følgene av mangfoldet i moral- og verdisyn for hva som motiverer borgere til aktive roller i samfunnslivet? 2) Hvordan påvirkes engasjementet av ulike oppfatninger av hva et "samfunn" er, og ulike erfaringer med tilhørighet? 3)

Hvilke spenninger og motsetninger oppstår i debatter om hva det innebærer å være en samfunnsengasjert borger?

- Muslim Politics and Governance of Islam: Interactions of Structure and Culture in Multireligious Europe (Rogstad, Fafo).
 - De to sentrale spørsmålene i dette komparative prosjektet er: Hvordan blir muslimer påvirket av å leve i ulike land i Vest-Europa? Og hvordan blir beslutningene til politikere ulike i europeiske stater påvirket av muslimsk aktivisme?
- Engaging with Conflicts in Mediatized Religious Environments. A Comparative Scandinavian Study (Lundby, UiO).
 - Prosjektet studerer forholdet mellom medier og religion i aktuelle konflikter i Norge og ellers i Skandinavia. Målet er å avdekke hvordan religion tematiseres og utfoldes i mediene, for så å bli brukt i samhandling og samtale mellom mennesker.

Kunnskap og vitenskap, kritikk og historie

- From racial typology to DNA sequencing : Race and ethnicity and the science of human genetic variation 1945-2012 (Kyllingstad, Norsk Teknisk Museum)
 - Prosjektet tar utgangspunkt i den massive økningen i genetisk forskning og kunnskap de siste tiårene og hvordan dette preger offentlighet og debatt. Konkret studeres etterkrigstidas forhold mellom samfunn og vitenskap når det gjelder begreper om rase og etnisitet.
- Trajectories of neurasthenia: negotiating nature and culture within medical practices, (Lillestøl, UiO).
 - Nevrasteni – en diagnose på svekket nervesystem fra 1869 – sies av mange å være en slags "forløper" for dagens sykdomstilstander som ME og fibromyalgi. Prosjektet analyserer bl.a. hvordan den historiske forståelsen av nevrasteni brukes av ulike aktører i debatten om aktuelle diagnoser i vår samtid.
- Synchronizing the World: the Making of Global Progress (Jordheim, UiO)
 - Framskrittet er en seiglivet myte. Selv etter flere finanskriser og i møte med en overhengende klimatrussel holder vi fast at verden går framover og at vi har den samme tiden, på sett og vis. I prosjektet studeres den vesteuropeiske kunnskapskulturen på 1700-tallet, hvor det nettopp ikke finnes ingen enhetlig, homogen, fremadskridende tid. Dette ønsket datidas forskere å rydde opp i: Tidene skulle synkroniseres, og ut av arbeidet sprang framskrittstro og -tanke.
- In Food We Trust? Technologies of Governance in Industrialized Food (Østby, NTNU).
 - Mat er blitt til industri, og prosjektet undersøker teknologiens og vitenskapens betydning i og for matproduksjon, matsikkerhet og -trygghet.
- The Cultural Logic of Facts and Figures: Objectification, Measurement and Standardization as social processes (Larsen, NTNU)
 - Objektdannelse, kvantifisering, måling og standardisering er prosesser som karakteriserer vår tid og omfatter alle samfunnssektorer. Prosjektet borer i hvordan måling og standardisering påvirker våre oppfatninger av verden, identiteter, etniske relasjoner, sykdomsforståelse og grensene mellom det menneskelige og det naturlige/teknologiske.

Religion og livssyn

- Dwelling and Crossing: The socio-cultural dynamics of religious spaces in Mumbai (Keul, UiB)
 - Prosjektet vil studere det svært store religiøse mangfoldet i storbyen Mumbai –

et multikulturelt, urbant miljø. Man vil særlig se på interkulturelle religiøse rom, både reelle og forestilte. Slike rom, som selv er mangfoldige og flytende, er resultater av sosiale dag-til-dag-praksiser, f.eks. i religiøst blandede nabolag.

- Good Protestant, Bad Religion? Formatting Religion in Modern Society (Rasmussen, UiO)
 - Vi har i Norge en godt befestet protestantisk flertallsreligion med bred støtte – og et samfunn stadig sterkere preget av religiøst mangfold. Hvordan formateres religion i det moderne Norge? Er den tunge og tradisjonsrike tunge protestantismen malen for synet på religion?
- Muslim Politics and Governance of Islam: Interactions of Structure and Culture in Multireligious Europe (Rogstad, Fafo, se omtale over)
- Engaging with Conflicts in Mediatized Religious Environments. A Comparative Scandinavian Study (Lundby, UiO, se omtale over).

Kunst- og kulturpolitikk

- “The relational politics of aesthetics. Negotiating relations between art and society through cultural policy» (Hylland, Telemarksforskning).
 - Prosjektet omhandler forholdet mellom estetikk og politikk og undersøker ulike forsøk på å la kunst utvikle samfunnet. Og: Kan man egentlig utvikle kunnskap om hvordan kunst – eventuelt – utvikler og påvirker samfunnet?
- Opéra-comique: Secularization, commercialization and mass-culture (Wåhlberg, NTNU)
 - Prosjektet studerer en forløper for våre musicaler, opéra-comique, en form for talt musikalsk teater som oppsto i Paris på 1700-tallet og som fikk en veldig oppblomstring. Populariteten skjøt fart samtidig med romanens framvekst, og prosjektet studerer slik populær- og konsumentkulturens framvekst.

22. juli-problematikk

- Negotiating Values: Collective Identities and Resilience after 22/7 (Syse, PRIO)
 - Studerer de sentrale samfunnsverdiene som ble mobilisert i kjølvannet av 22/7, og som har formet de forskjellige post-terror-prosessen i samfunnet; hvordan Norge etter 22/7 bearbeider spenninger og motsetninger mellom sentrale verdier.
- Reassembling Democracy: Ritual as Cultural Resource (Salomonsen, UiO)
 - Med utgangspunkt i minnearbeid og annet etter 22. juli studerer prosjektet hvordan rituelle handlinger synliggjør og mobiliserer samfunnets kulturelle verdier. Kan de også bidra til hvordan samfunn endres, og kan de utvide demokratiske prosesser?

Økonomi og næringsliv

- Mirror, mirror on the wall, who's most powerful of them all? Gender as a symbolic and social structure in organizations» (Bolsø, NTNU).
 - Hvilke symbolske konstruksjoner av kjønn og lederskap finner man i tunge organisasjoner, som næringsliv og forsvar?
- Trust as a precondition for socio-economic development (Ystanes, UiB)
 - Prosjektet studerer forholdet mellom tillit og økonomiske prosesser. Tillit framheves ofte som en forutsetning for økonomisk vekst, samtidig som en viss grad av ulikhet gjerne forstås som en forutsetning for investeringsvilje og vilje til hardt arbeid. Med materiale fra Rio de Janeiro og fotball-VMs investeringer undersøker prosjektet de kulturelle forutsetninger for Brasils økonomiske vekst og forsøksvise utjevning.

- «Linguistic and cultural diversity at work» (Hiss, UiT, se omtale over).

Etter programstyrets oppfatning viser dette at temaer, perspektiver og spørsmål i SAMKUL-forskningen har en høy grad av ekstern relevans, og bør – gitt god gjennomføring og aktiv formidling og samfunnsdialog – gi viktige bidrag til forståelsen av de kulturelle forutsetningene for samfunnsutvikling.

3.4.4 Resultater så langt

På bakgrunn av tallene over publikasjoner og formidlingstiltak som prosjektene rapporterer oppgir, er det programstyrets klare vurdering at produktiviteten i prosjektene er god. Særlig er den markante økningen det siste året i antallet vitenskapelige artikler, og i formidlingstiltak, en indikasjon på at prosjektene er aktive både når det gjelder formidling og publisering.

Kapittel 4: Programstyrets anbefalinger for SAMKUL fase II

Veien videre

Programstyret vil i dette kapittelet gi sine anbefalinger om SAMKULs prioriteringer i perioden 2016 til 2020, både når det gjelder tematisk innretning og hvordan bruke midlene på best måte – gitt at et sentralt mål for SAMKUL fortsatt skal være å styrke kulturfagenes bidrag til forskning innenfor de nasjonalt prioriterte forskningsområdene og på andre sentrale samfunnsutfordringer.

Anbefalinger, spørsmål og problemstillingene vil forhåpentlig være til nytte for både Divisjonsstyret for vitenskap i Forskningsrådet, som vil gi sine føringer for den siste programfasen, og for det nye programstyret – som skal utforme en revidert programplan og sette denne ut i livet gjennom utlysninger og annen aktivitet. Programstyrets råd i det følgende er derfor på ulike nivåer.

4.1 Programplan og utlysninger

- Forskning om "de kulturelle forutsetningene for samfunnsutviklingen" bør fortsatt være kjernen i programmet og i programplanen (jf. også Forskningsrådets nye strategi; se 4.3 nedenfor). Begrepet om kultur som forutsetning er godt etablert, og det åpner for søknader fra hele bredden av kulturfagene. Et framtidig programstyre bør likevel vurdere fruktbarheten i omgivelsesmetaforen.
- Innretningen av programplanen og fremtidige utlysninger bør vurderes i lys av forholdet mellom den porteføljen som allerede finnes i programmet, og SAMKULs mål om å bidra til forskning om et bredt spekter av samfunnsutfordringer. I lys av at gjennomgangen av porteføljen viser at programmet en relativt lav andel av prosjekter innenfor områdene ("omgivelsene") natur og teknologi, samt økonomi, bør et nytt programstyre vurdere om SAMKUL i neste periode tydeligere skal etterspørre forskning knyttet til slike områder, altså om katalogen av omgivelser i programplanen skal utvides eller revideres i den retningen.
- Dette vil i større grad åpne opp mot problemstillinger i grenseflatene mellom kulturfag og andre fagområder, for tydeligere å reflektere ambisjonen om å bidra til forskning om sentrale samfunnsutfordringer.
- Det bør fortsatt legges vekt på at SAMKUL-forskning skal ha samfunnsverdi utover forskningen i seg selv. Den skal gi oss bedre forståelse og kunnskap om prosesser og mønstre i samfunnet, til bruk i samfunnsmessige viktige veivalg. Programmets forskning må kombinere forskningsintern relevans med ekstern relevans.
- Satsingen på formidling og kommunikasjon, jf. egen utlysning av midler til SAMKUL-formidling, bør bestå også framover.
- Mange fag og perspektiver kan og bør være med å belyse de kulturelle forutsetningene for viktige samfunnsutfordringer, men programmet bør særlig

stimulere humaniora og andre kulturfag til å bidra. Programplan og utlysninger bør derfor fortsette å ha en innretning som særlig humaniora-fagene kjenner seg igjen i.

- SAMKUL skal fortsatt være åpen for alle fag og disipliner innenfor humaniora og skal bidra med belysning av de språklige, etisk/filosofiske, estetiske, religiøse og historiske dimensjoner som ofte mangler i forskning om viktige samfunnsutfordringer. På noen områder vil tverrfaglig samarbeid være nødvendig for å gjøre dette på en god måte. Programmet bør bidra til at det utvikles tverrfaglig kontakt og samarbeid der det er med å styrke kvaliteten og den eksterne relevansen av prosjektene.

4.2 Innsatsområdet og nye arenaer for kulturforskning

I programstyrets mandat heter det at det at "programstyret skal bidra til å utvikle innsatsområdet Samfunnsutviklingens kulturelle forutsetninger". En "bredere horisont" for SAMKUL bør også framover være sentralt i programstyrets arbeid.

- Programstyret – og Forskningsrådet generelt – bør arbeide aktivt for at forskning om de kulturelle forutsetningene i langt større grad integreres i Store programmer og andre satsinger i Forskningsrådet.
- Det bør derfor også framover være en viktig strategisk oppgave for SAMKUL-programmet til å bidra til at den generelle kunnskapsbasen utvides gjennom å øke bruken av humaniora (særlig) og samfunnsvitenskap i andre programmer øker, samt bidrar til andre bestrebelser for å styrke kulturdimensjonen i forskningen.
- Samfinansiering med andre (store) programmer om utlysninger på konkrete temaområder kan være et virkemiddel for å sikre at forskning om kulturelle forutsetninger blir reelt integrert i andre faglige kontekster og på andre temaområder enn SAMKULs egne. Ved å legge midler på bordet kan man få innflytelse. Nye modeller for samarbeid med andre program bør utvikles.
- SAMKULs prosjektportefølje er relevant for en rekke politikk- og forvaltningsområder, jf. oversikten i kapittel 3.4.3. Programstyret anbefaler å styrke målrettet formidlingsinnsats mot sektordepartementer, både for å styrke mulighetene for økt finansiering av SAMKUL-relevant forskning i og utenfor programmet, men ikke minst for å øke mulighetene for at forskningen blir kjent og tatt i bruk av politikktutviklere og i forvaltningen.
- SAMKUL-programmet har allerede bidratt til å danne interessante forskningssamarbeid og -grupper. Programmet bør framover vurdere sin virkemiddelbruk, hvordan bruk av ulike støtteformer og forskjellige prosjekttyper med ulike tidshorisonter og ulike størrelser og omfang, fellesutlysninger og annen målrettet bruk av programmets budsjett, kan bidra til å utvikle og utvide rammene for hvor og hvordan humanistisk forskning drives i Norge. I den forbindelse er det viktig å framskaffe kunnskap og læring om effekter av programmets virksomhet i miljøene.

4.3 Forholdet til overordnede forskningspolitiske strategier

SAMKULs nye programplan må relatere seg til overordnede forskningspolitiske strategier og målsettinger. Dette gjelder særlig Forskningsrådets hovedstrategi 2015-20 [Forskning for innovasjon og bærekraft](#) og [Regjeringens langtidsplan for forskning og høyere utdanning](#).

SAMKULs "egne" forskningsområder er ikke trukket fram i Forskningsrådets nye hovedstrategi og Langtidsplanen. I strategiens kapittel 2, "Styrke forskning som bidrar til bærekraftige løsninger i samfunn og næringsliv", sies det at en "bred forståelse av de kulturelle forutsetningene for samfunnsutviklingen" er nødvendig. For SAMKUL bør dette bety at "kulturelle forutsetninger for samfunnsutviklingen" må gjøres gjeldende også på områder hvor medisinske, naturvitenskapelige og teknologiske fag normalt har vært premiss- og løsningsleverandører, og ikke bare der hvor humaniora og samfunnsvitenskap vanligvis er toneangivende – kultur og samfunn i en mer snever forstand³. Kunnskap om kulturelle dimensjoner – språk, etikk, historie, religion, verdier, holdninger, ideologier og hverdagslivet i en viss forstand – er nødvendig for bedre å forstå samfunnsmessige prosesser og veivalg, enten vi snakker om klimatilpasninger, energi og miljø, risiko og sikkerhet, byutvikling, mat eller samfunnets bærekraft i videste forstand.

Som nevnt vil en større åpning for samarbeid med andre programmer i Forskningsrådet, bl.a. gjennom bidrag til – og innflytelse på – fellesutlysninger, kunne være viktige tiltak i så måte.

- En ambisjon for programstyrets arbeid bør være å vise hvordan en solid og nyskapende kulturforskning kan bidra til å møte de kunnskapsbehovene som Hovedstrategien og Langtidsplanen stiller opp – så langt det er hensiktsmessig

Internasjonalt

EUs rammeprogram Horizon 2020 utgjør en stadig større og viktigere del av norsk forskningspolitikk. Internasjonalt samarbeid er et middel og mål for økt kvalitet og det skal sikre norsk forskning tilgang til forskningsfronten. Fra EU sies at humaniora og samfunnsvitenskap skal integreres i alle temaområder i Horizon 2020. Visse forsøk er gjort i SAMKUL mht. å stimulere prosjektene til å søke ut over Norges grenser, både når det gjelder muligheter for internasjonal finansiering og for økt internasjonalt samarbeid og ved utlysning av midler til internasjonale forskernettverk. Programstyret anbefaler at dette bør videreføres og gjerne styrkes i årene som kommer. Det bør også vurderes hvordan egen prosjektakkvisisjon (utlysning, behandling, porteføljehensyn) kan relateres til og sees i sammenheng med utlysninger o.a. innenfor Horizon 2020.

- Programstyret anbefaler at SAMKUL forholder seg mer aktivt til Horizon 2020, blant annet når det gjelder program- og policyutvikling knyttet til integreringen av humaniora og samfunnsvitenskap i EU-forskningen.

I mange land tas det initiativ og diskuteres om hvordan humaniora kan gjøres mer relevant når det gjelder samfunnsutfordringer. Dette kan være områder som SAMKUL

³ I høringsrunden for Forskningsrådets nye hovedstrategi leverte programstyret et innspill langs disse linjene.

mer aktivt kan forholde seg til, samtidig som man ikke slipper hensynet til norsk forskning og norsk virkelighet av syne. Det er også grunn til å være noe forbeholden til et tilsynelatende utbredt syn om at særlig humaniora ikke er synlig og relevant i dag. Her er det igjen spørsmål om hva slags relevans det er tale om, og på hvilke nivåer og for hvilke sektorer i samfunnet.

Tabeller

- Tabell 1. Hovedtall over SAMKULs forbruk og inntekter
- Tabell 2. SAMKUL-utlysningene oppsummert
- Tabell 3. SAMKUL-prosjektenes hovedtema
- Tabell 4. SAMKUL-prosjektenes sekundærtemaer
- Tabell 5. Primær fagdisiplin i SAMKUL-prosjektene
- Tabell 6. Sekundære fagdisipliner i SAMKUL-prosjektene
- Tabell 7. Søknader og andel innvilgede
- Tabell 8. Forskningsmidler og -prosjekter pr. institusjon
- Tabell 9. Nettverksmidler og -prosjekter pr. institusjon
- Tabell 10. SAMKUL-søknader om forskningsmidler pr. institusjon, andel innvilgede
- Tabell 11. KULVER-søknader om forskningsmidler pr. institusjon, andel innvilgede
- Tabell 12. FRIHUMSAM-søknader om forskningsmidler pr. institusjon, andel innvilgede
- Tabell 13. Hvilke fagmiljøer søker SAMKUL
- Tabell 14. Oversikt over stipendiater i SAMKUL-prosjektene
- Tabell 15. Kjønnbalanse i SAMKUL-prosjektene
- Tabell 16. Publisering og formidling i SAMKUL-prosjektene
- Tabell 17. SAMKUL-konferanser 2012 – 2015
- Tabell 18. Forskningsrådets innsats på kulturområdet
- Tabell 19. Forskningsrådets bevilgninger til fagområdene

Norges forskningsråd

Drammensveien 288
Postboks 564
1327 Lysaker

Telefon +47 22 03 70 00
Telefaks +47 22 03 70 01
post@forskningsradet.no
www.forskningsradet.no

Design omslag: Design et cetera AS
Foto omslag: Shutterstock
Trykk: 07 Gruppen/Forskningsrådet
Opplag: 150

Oslo, september 2015

ISBN 978-82-12-03445-7 (trykk)
ISBN 978-82-12-03446-4 (pdf)

Publikasjonen kan bestilles og lastes ned på
www.forskningsradet.no/publikasjoner